

NOORTE ELU

Neli apostlit

A. Dürer

„Kristuse ja koguduse eest“

E. Usklikkude Noorte (uskudevaheline) C. E. Liit.

Juhataja: Peeter Sink — Tallinna, Koidu t. 68 b—6
Kirjatoimetaja: E. Rosenstrauch — Tallinna, postkast 284
„Noorte Elu“ — toimet. aadr: Tallinna, Koidu t. 68 b—6
„ „ — talituse „ „ Koidu t. 68 b—6
„ „ — kirjad „ „ Postkast nr. 284.

„NOORTE ELU“

maksab aastas:

lihtpaberil postiga . 1,30 krooni, postita . 1,20 krooni
heal „ „ . 2,00 „ „ . 1,90 „
Välismaale lihtpaberil 1,80 „ heal paberil 2,50 „

„Noorte Elu“ tellimisraha võib maksta postkontorisse C. E. liidu jooksvale arvele nr. 30.

Orgude Jumal.

„Ja Siiria kuningas sulased ütlesid ta vastu: Nende jumalad on mägede jumalad, seepärast on nemad meie peale võimust saanud; aga tõesti tapelgem nendega lageda peal; katju siis, kas meie ei saa võimust nende peale.“ 1. Kun. 20, 23.

Kes kord mägede ilu on näinud ja mäetipul kaunit waadet on nautinud, teab, mis tunnetega alla orgu tagasi minnakse. Kord küünis pilk kaugusesse, inimese elamud, askeldused ja tööd olid eemal. Waikne oli. Pilded nii lähedal. Ja siis äkki seisin kehet askeldust ja tööd. Olime jälle orus. Meil kõigil on olnud elus neid kogemusi. Kes ei tunne orge!

Kui piiblis orgude mõistet vaatleme, leiame nii mõndagi. Drud tähendavad sõdimispaiku. Nii kui kord Siiria rahvas uskus, et Jumal ei suuda Jisraeli rahvast orus aidata, nii tänagi tuleb waenlane meiega sõdima orgudes.

Mis on orud? paneksime esimesena tähele.

Drud tähendavad raskust, muresid, leina, pettumust. Taawet kõneleb surmawatjuurust 23. laulus ja 84. laulus kõneleb ta nutuorust. Kas ei ütle neil ajal kurat meile: „Teie Jumal on ainult mägede Jumal.“

Kui hea, et võime kõigis pettumusis ja kurbusis võidurõõmsalt öelda: „Ei, meie Jumal on ka orgude Jumal.“ Nagu Taawet, nii kogeme ka meie täna, et Jumal on meiega.

Mooses oli Siinai mäel, kus Jumal end talle ilmutas. Mäelt alla astudes nägi Mooses rahvast kuldwaatika ümber tantsivat. Pettumus ja kurbus valdas ta südant, maha kukkusid Jumala käega kirjutatud käsulauad. See oli walus oruelamus Moosese elus.

Drud aga ei tähenda mitte ainult neid pettumus- ja kurbustunde, vaid nad tähendavad meie hartlikku igapäiset elu ja meie ülesandeid. Kordumalt loeme Jeesusest, et ta alla astus. Peale mäejutluse Jeesus astus alla. Alla minnes kohtas ta pidalitõbist, keda ta oma käega terwestas. Mis oleks saanud sellest mehest, kui Jeesus poleks alla astunud? Kui teine näeks uus testament välja, kui Jeesus poleks mitte alla astunud. Palju juhuseid sündis mäel.

Jeesus kõneles mäel, ta palus üksinduses mäel ja ilmutas end jüngritele.

Uga selle läbi, et ta ikka jälle alla tuli, kohtas ta orus haigeid ja patuseid, kes teda wajasid ja ta abi ootasid. Luuka 6, 12—18 kõneleb meile, kuidas Jeesus mäel oli. Alla astudes tulid ta juure haiged, roojastest waimudest waewatud ja ta tegi neid terveks. Mis oleks nendega juhtunud, kui Jeesus poleks alla astunud? Ei, meie Jumal on ka orgude Jumal.

Edasi. Jeesus on üksi kõrgel mäel oma jüngritega. Teda muudetakse. Uga Jeesus tuleb alla, kui rahvas teda ootab ja parandab ühe kuutõbise. Mis oleks temaga sündinud, kui Jeesus poleks alla orgu astunud?

Drud tähendavad meie ülesandeid ja igapäiset tööd. Olime näinud nende tähendust?

Mida orud meile õpetavad.

1. Drud näitavad meile Jumala ligiolu ja tõendamad, et Jumal on ka orgude Jumal. Kartused ja surmahädad sundisid Taawetit seda 23. laulus kirjutama. Kui Taawet üksinda leeri taga elas kartuses kuninga Sauli pärast, õppis ta Jumala ligiolu tundma.

Mitte ainult Jumala ligiolu ei leidnud ta, vaid ta koges, et orud on õnnistuse ja kasu ajad.

„Kes nutuorust läbi käiwad, teemad seda kaewuks; õpetaja katab neid suure õnnistusega,“ nii laulab Taawet 84. laulus. Jumal ei ole mitte üksi oma ligioluga, vaid ka oma andidega meie ligi neil ajal. Mitte üksi, et ta meid õnnistustega katab ja üle küllwab, vaid ta teeb ka meid teistele õnnistuseks neil ajal.

Pögenew Taawet oli õnnistuseks paljudele. Need kogusid ta ümber, need, kel kitsas käes, kel wõlad olid, kes kurwad (1. Sam. 22). Pögenew tulewane kuningas, kes waid koostas elas, keda surm iga minut ootas, suutis ses nutuorus olla kaewuks teistele ja neid õnnistada. Milleke on meile need ajad?

(Järg wiimasel küljel.)

Kaanepilt kujutab Saksa kuulsa maalikunstniku Albrecht Düreri maali: „Neli apostlit“. See on üks ta tähtsamaid töid.

Lewitage seda numbrit seda hoolsamini ja rõõmsamini, mida itusam ja siurikkam ta on. Arge unustage seal juures tellimiste kogumist.

NOORTE ELU

EESTI USKLIKKUDE NOORTE C. E. LIIDU AJAKIRI

Nr. 1 Üksteistkümnes aastakäik 1931

Argsi P
Noorte

Jmatral.

1.

All on wahused weed.
Ülal pilwine taewas.
Kõrwus kohin ja nutt.
Siin on määratu rutt,
kuigi piiratud teed.
Siin on pisaraid waewas.

Taewast piisutab, niisutab wihma waid alla
ja sulatab, udustab kauguse teed.
All metsikult hüplewad tormised weed,
kui tahaksid purusta kaljude walla.

See on soomlase hing —
waim Põhjala poja:
Trotsiw Jmatra jõud
kui lainetaw rind.
Ärgu aastate sõud
sul määraku raja
ega kultuuri ling.

2.

Nägin esmakord sind, Soomemaa uhkus —
ja mu hing wärahitles sees,
kuuldes su metsikut müha.
Just nagu küdewas lees —
leegitsed, kiljud waid üha.
Tundmatu, Jmatra, sulle on puhkus.

Midagi kisuks kui minema kaasa,
kuigi on metsik su hoog,
ehkki sa hoigad kui walus.
Hirmus kui hiiglaste filmade hõög!
Aga see hüplew lainete woog
wahutaw walge, see kisuub nii kaasa . . .

Paljud kord tummalt su sillal on seisnud —
waadanud lainete hoogu . . .
Palweid siin wiimaseid palund,
hüpates wahusse woogu,
sest et nad elu ei talund!
Metsikus Jmatras haua nii leidnud. P. Sink.

Riigiraamatu kogu.

Nõ. B. 7824

Sf. 8041

Mingit põgenemist Jumala eest!

Franz Kreuzkampi, Sakamaa C. E. liidu reisisekretäri — telgimisjonäri üks kõnedest Tallinnas viibimisel.

2. Peetr. 3: 8—9.

Sõna — Jumala juures on 1000 aastat kui üks päev — ilmutab igawiku mõtet. Jumal on vägev ja suur. See ütleb, et Jumal võib ühes päewas sama palju teha, kui inimesed 1000 aasta kestel; nii palju ühe päewaga luua kui 1000 aastaga. Jumal ei tarwitse kogu hoida ajaga — tal on igawiku ookean kasutada. Ookeanile ei tee see midagi, kui sellest võtta mõni piisk.

See Jumala igawik tähendab ka seda, et Jumal teeb kõik omal ajal, kui kõik valmis. Peetrus ütleb: „Arge mõelge, et Issand viivitab.“ Jumalal on oma aeg. Päike ei käi meie uuri järele, vaid meie uur peab olema seatud päikese järele.

Jumala igawiku sõna paljastab ühtlasi meie jõuetust ja armetust. Temal on ookean — meil ainult tiff sellest: meie elu; temal on uniwersum oma täiustega — meil vaid tiff maapealset. Kuid inimesed ei taha seda teada. Nad püüavad panna kinni oma silmad enda jõuetuse ja Jumala wäe nägemisest. Mooses ütleb omas palwes: „Jumal, sa oled meie eluase olnud igawesti põlwest põlweni.“ Laul 90: 1—2. Ka Daawet oli hämmastunud Jumala suurusest, kui ta waatas taewaid, ja ütleb: „Mis on inimene, et sa ta peale mõtled?! — Üks wari, üks pilw, mis pea kaob.“

Suured tähetundjad on olnud imestatud Jumala igawikust uurides taewatähti ja uniwersumi suurust, mõõtmatu.

Kuid see Jumala suurus ja igawiku mõte on ka ühenduses ta pika kannatusega. Jumal viivitab, sest ta on igawiku ja kõigi loodud olevuste Issand ning seepärast ei pääse ükski ta eest. Tal ei tarwitse kedagi panna wanglasse kartusest, et süüdlane põgeneks ja pääseks ta käest. Kõik peavad kord ta ette tulema. Elu kaduwus on vaid üleminek igawikku — weepiiskade jõudmine igawiku ookeani.

Sinu sõnad ja teod, sinu armastus ja su wiha, su kannatus ja wõim ning ka su patud jooksewad kõik kokku igawiku ookeani. Terwe su elu ja kogu ilma ajalugu suubub sinna.

Kõige lõpusiht on igawik. Igawiku waatepunktist wõime me waid kõik mõista, muidu peaksime meelt heitma. Seepärast keegi filosoof ütleb: „Meil peab olema igawik, meie wajame seda!“ Dostojewski ütleb: „Mu süda oleks täis kurbust ja walu, kui kõik loodus oleks Jumalata, kõik oleks igawikuta.“

Kõik rõõmud on ainult hetkelised rahuldused, möödunud ja on mõttetud igawikuta. Ainult igawiku waatepunktist wõim mõista Jumalat — kõik aru saada, milleks elan ja olen siin.

Sest kõik on üleminek igawikku, seepärast ei wõi ükski ta eest põgeneda. „Ruhu pean ma minema su waimu eest ja kuhu pean ma põgenema su palge eest?“ küsib Daawet. Laul 139: 7. Pole peidupaika Jumala filmade eest.

Kodusel palwetunnis küsisin ma kord oma tütrelt, mis tähendab see päewa tekst: „Jumal, sa näed mind?“ Wastus on: Jumal näeb mind nii kuidas ma olen

ja kus ma olen. Nii see on — meie oleme Jumala ees.

Minewe oli linn Jumala ees. Jumal nägi selle linna elu ja läkitas Joonase. Ka see rahwas siin on Jumala ees. Su mõtted on mõtted Jumala ees ja seepärast ei saa sa neid warjata. Adam tahtis end peita Jumala eest, kuid ebaõnnestus. Rain püüdis põgeneda Jumala eest, kuid ei saanud. Samuti Joonas. Ka Piileam tahtis Jumala eest põgeneda, kuid Jumal tuli talle vastu teele.

Samuel Hebich oli õnnistatud misjonär Indias, kuid eraldi wiljakas omas mõjus Inglise ohwitseride seas, kes isegi teda kartsid. Üks sarnastest kuulda saades, et H. kawatses teda waatama tulla, käskis teenijat kutsumata küllalilt mitte sisse lasta. Kui siis Hebich tuligi, ütles teener, et härra pole kodus. Jumalalulasele näis asi kahtlane ja kõigist wastumädetest hoolimata tungis ta sisse. Ohtis kõik toad läbi — kuid ohwitseri ei kufagil, ja otsimine näis asjata. Wiimaks tagasi tulles esimesse tuppa näeb ta, et sohwa kahtlaselt liikus. Kummardades waatama näeb ta oma üllatuses selle alt otsitava korteriperemehe.

Isalik jumalalulane ütleb meelewõllaga: „Adam, wälja! Arwad sa Jumala eest wõima ära peita? Adam katsus, kuid ebaõnnestus — niisama wähe wõid sinagi seda.“

Ohwitser tuli häbelikult peidupaigast wälja ja see oli tund, kus Hebich sai teda juhutada Jeesuse juure.

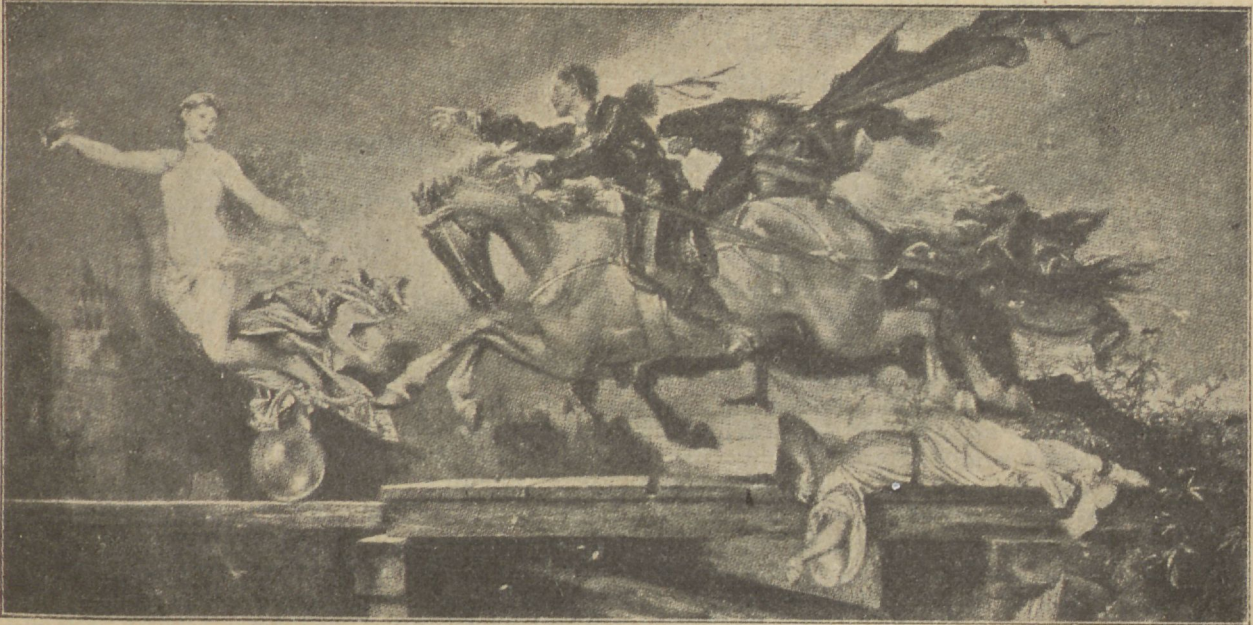
Et meie ei saa põgeneda igawese Jumala eest, tõendab ka see fakt, et kord kõik inimesed peavad Jumala ette tulema. Ilm. raamatus 20: 13 öeldakse: „Ja meri andis oma surnud ja surma ning põrgu haud andis surnud, kes nende sees olid . . .“ Ka Betfaida ja Koratšini inimesed pole kadunud, kelledest Jeesus ütleb, et nemad peawad kord Tiiruse ja Siidoni rahwaga kohtu ees seisma suurel päewal. Seeba kuninga emand pole ka kadunud, sest kord ta meel kohtu ees mõistab hukka neid, kes ei uskunud Issandat Kristust. Matt. 11: 21—23; 12: 41—42. Issand kuulutas hauas olles waimudele, kes wangis olid, järjekulult olid nad olemas.

Kui see nii on, siis on igawesel Jumalal kannatust teades, et ükski ta eest ei saa põgeneda. Seepärast ta ka kannatab ja ootab sinuga.

Ateist Parker pidas usuwastaseid koosolekuid igal pool, öeldes: „Waadake, kuidas ma pilkan Jumalat, kuid Jumal ei tee midagi — järjekulult teda pole ja kõik on waid muinasjutt.“ Seal ütles üks talumees: „Jumal lasseb oma päikese paista kurjade ja heade üle. Ta on igawene Jumal, seepärast ta kannatab Parkeriga, kuid kord seisab ka Parker ta kohtu ees.“ See pani Parkeri järel mõtlema ja ta pööris . . . Ning endisest ateistist sai ewangeeliumi kuulutaja.

Ma kummardan Jumala kannatuse ees. Me imestame naabrimaa usklikkude kannatust, mõeldes, et Jumal seda kõik sallib. Meie jüngerite kombel palustime wast tuld taewast häwitama neid kurje ja wägi- (Lõpp 9. ltk.)

Õnnejahht.

Pilt siin kujutab jahhti õnnele. Waadeldes seda selgub meile, et kuigi ta on omapäraselt kujutatud, on ta siiski pilt, mida näeme igapäises elus nii tihti. Wist ei effi ma, kui wõin öelda, et selles pildis kas oleme ehk vähemalt olime kord kaastegelased. Meis wäljasirutatud haarawais poosides näeme oma hinge wõimsat igatsust, meie igatsuste käe lootusrikast ja siiski nii ärewat wäljasirutust unistatud elueesmärgi, eluõnne järele.

Mii noor kui wana, rikas kui waene, haritud kui harimatu on oma hurmawast õnnekujutusest wõlutud, kõik on haaratud suurest õnnejahhist. Inimeli ongi õieti jahht õnne järele. See on, mis paneb tufsuma südame, elustab mõttekujutused, paneb wõistlema karmi elusaatuse wastu ja särastab filmad. Jahil õnne järele sageli ei walita abinõusid ega küsita teise saatusest ja waludest. Seal ollakse walmis üle furnukehadegi astuma ja pesema jalgu wenna weres, maha tallama wõidurajamisel kaunimadki lilled porri ja purustama palju wäärtuslikku elus, ohwriks tuues elu kallimad aarded, — puhtuse, aususe, usu — isikliku õnne heaks.

Saawutada õnne tundub ülimalt asjana meie kaduwas elus. Mis maksabki elu, kui temas pole õnne. „Ta on tõesti tühipärasuste tühipärasus ilma selle üheta,“ wõiksid öelda paljud ühes kogujaga.

See imelik salapärase sõna õ n n.

Mõiaastaw ja hurmaw õnn!

Ja siiski käsitamata saladuslik!

Mis on õieti õnn?

See, kuidas keegi teda kujutleb. Laps kätkis on õnnelik ema naeratusest, ja kui ema ta hellalt wõtab ning soojalt surub wastu südant, ei tea laps enam millestki paremast. Ta on rahuldatud.

Kuid laps wõrjub ja ühes sellega hakkawad ümb-

ruskonna, elunähtuste, kaswatuse, raamatute ja muu mõjul lapses kasvama, kujunema omalaadilised õnne ettekujutused. Wast õhtupäikese kullates kauguseid näib ta kui õnnejumalanna riidepalistusti, kewadöö salapärasuses ta unistaw hing kuuleks kui tolle imelise ingli, kelle nimi on õnn, tiibade sahinat, mis kiiremalt paneb tufsuma südame ja tiiwustab wõitlustele, et saawutada eluõnne.

Palju on õnne mõisteid. Igal inimesel ehk oma isiklik õnne ettekujutus.

Ühed arwawad õnne peitawat lõbudes. Kui õnnatud, äraeksinud rändurid omas hingeüfilduse wõs näewad nad kaugelt neid tufsuwaid tulefid. Sinna poole nad rühiwad. Kaasa mõjuwad sifemised spon-taanfed jõud, kired, lõbutung — need kannustawad reijuks. Ah, wõimalikult palju lõbutfedal on nende elu motto. Wõlema pannakse kõik tuleb, kuid see just ongi kahju, sest need tuleb ei waid soojenda ja wõlu, — nad põletawad tiiwad. Zätawad pealegi wolusaid südametunnistuse haawu. Lõbudes määrib inimene end, wajudes porri, kuid mis veel hullem — ta tõmbab kaasa ka teisi, määrib ja tallab porri oma sõprade ja mõnede muude elu.

Tarwitfeb waid waadelda elu tänapäewa suur-linnades, kus elatakse ööelu, kus tuuakse ohwreid ja kummardatakse Lõbustusejumaluse ette. Wõni hetk hil-jem on need noored punapõselised, särafilimalised inimesed kusagil haiglas, põdemas koledat haigust, millest salaja räägitakse feltskonnas. Teist näed kusagil täna-wal kahwatuid palgeil elutuna elu meetmas. Kolman-date tee wiib neid lõbude altariist wõlla, kofe kohinasse; nad sirutasid kõrgese lõbustuste kuldkarikat, jõid ah-miwalt selle sifu, kuid teadmatult neelasidki mürki, sest lõbukarika põhjas on ifka peidetud oma portsjon mürki.

Üks traagiline kuuju tuhandaifeit on see noormees,

keda leiti ühe farnase joobumise järel kufagilt lõbujama aiast ülespooduna, taskus kiri:

„Maailm, ja oled mind petnud!“

See oli ta viimane hääletu waluhüüd. Rahjaks on ta kaasklaste kõrwad kurbid sellele, õigel ajal üles ärgata.

Ah, kui palju haude on õnnejahi tee ääres! Ja igauks neist jutustab meile ühest huffunud elust. Kui palju traagilisi romaane võiks kirjutada neist.

Läheme teise hulga juure. Nende elu ülimaks õnneks on r i k k u s. Kulla petlik läige ja raha meelitaw kõlin on neid haaranud. See on nende walgus ja nende ilusaim muusika. Saawutada suure rikkuse, olla kui Krööjus, elada kui multimiljonär või mõni India würist — see on nende unede ja unistuste siju. Selleks ei pea nad raskeks töötada ööd-päewad kui neegriorjad, selleks ei raatsi nad süüagi, ja seepärast on nad walmis oma ligemise hingegi wõtma, kui see tooks neile mõne krooni juure, nagu see juut-teerõõwel, kellest räägitakse, et tappis mehe, lootes suurt saaki, kuid sai waid kopika, aga siiski meelt ei heitnud, waid ütles: „Kui sada meest teise ilma saadan, on üks ruubel käes.“ Neilt ei lange kunagi sentigi waelele ja tuleb waene laenama, siis annaksime küll nõu parem mitte minnagi, sest kindlasti on ta sel puhul waelest waesem.

On ta saawutanud palju, siis tahab ta weel enam. Tema miljon ei pea kunagi jääma üffikuks ega lefeks, waid tõesti ta peab leidma kaasklaste ja sünnitama weel mõnda miljonit. Tema lausel ei tule ialgi nii pea punkti. Mina ta jookks jatkub. Olgugi, et käed juba wanadusest wärisewad, kuid nende wärisewate käte parim rohi on ikkagi kullatükkide lugemine. Nagu wari õõsel, nii hiilwad ta mõtted oma waranduste juure. Kuski „Zhnja rüütina“ ta filmad särastuwad luges õõseti oma kuldtükk.

Ja siiski on ta kõige wastikum ja seal juures kõige halejemiswäärsem olemus maailmas. Ta kullatükid ei wõi anda südamerahu ja temast walmistatud kuldwõti teemantidega ilustatud ei suudaks awada taewariigi wärawaid õndjuse. Aga ta kofukrüübeldatud waranduse prašiwad warsti ta pojad. „Rahaahnus on kõigi kurjaasjade juur,“ kinnitab meile proowitud jumalik sõna. Paljud aga ei pane seda tähelegi, ei kuule taewast kufset, sest nende kõrwus kumiseb waid rahakõlin ja filmade waate on pimestanud kullaläik, kuna rahaahnus on uende südame kiwist kõwemaks teinud. Kui neid suurepäraliselt kõigi auawaldustega maha maetakse, siis ei tähenda see, et nad ka kord suurepäraliselt üles tõuseksid, aga üles tõusma ja kohtu ette ilmuma peawad nemadki, ja seal kufendab nendest ekspluateeritud ja awitamatud koor nende wastu — nõudes Jumala õiget kohtu.

Ja siis need, kes oma wärisewad käed sirutawad wälja k u u l s u s e pärja järele. Saawutada maiset! Olla kõikide suus! Ajalehtede ja wiimaks isegi ajaloo lehekülgedel hiilata — kas pole see wõluw!

Kuulsuse himu pole wäike kirj. Tal on palju lapsi teaduse, kunsti, poliitika wallas ja kas wõi tänapäewa moodiläinud ituduswõistlustes. Kui nendele inimestele teised loorbereid ei tule pakkuma, siis kaswatawad nad ise neid, kartes hoolega igapäew, nagu

keegi meie muusikamees, kes oma eluloo kirjelduse ajemel oli kirjutanud ülistusloo endale.

Paljud see kannustab wägitegudele. Kui ta ei julge „paljasjalga“ Tõnnisõniga Olewiste tornist alla hüpata (mida muudugi politsei ära keelas), ega ka mõne maakiriku torni munani ronida, siis wähemalt koolipoisina wõib ta Ernest taga ajada linnatänawal, et lehed sellest pärast kirjutaksid.

Kui keegi aga ka kuulsamategi südame-eesriiete taha wõiks waadata, siis leiaks ta sealt õndset pimedust. Seal nutab waenelaps kuulsuse kõrgustikkudes. Kuulsad inimesed on sageli wäga õnnetud inimesed.

„Kõik tal oli, kõik ta wõis, kõik ta oskas, aga üht ta ei mõistnud — olla õnnelik“ — nii ütles kuulsa Sinaida Zurjewskaja mees oma abikaasast, kes Šweitsis wabajurmaga oma elu lõpetas. „Ei mõistnud olla õnnelik!“ Seda ei mõista paljud.

Ei tunne kõik huwi madala elumaitsemise ega hukatust toowa raha wastu, neid wõluwad kõrgemad eesmärgid. Nad loodawad leida õ n n e k u n s t i s i a t e a d u s e s.

Suurepäraline on kunst. Imelised nõiduwad muusikahelid, hääletus waiatuses, kannid maalid ja kujud galeriides — kas ei tõsta meid igapäiwusest kõrgemale — elu asfalduste linnast leeri taha, kus waiatse. Luua midagi suurt, panna oma hinge sellesse! See oleks õnn! „Do kui õnnelik ma oleksin, kui ma ka ostaksin nii maalida!“ õhtas keegi pilti waadeldes. Teine õhtas jälle kontserdil: „Do kui õnnelik ma oleksin, kui saaksin niisuguseid asju luua ja nii mängida!“

Tõesti ei tarwita kellelgi selles kadetseda õnne arwel. Sügawamalt rahuldamatud kui keegi muu. Kes on nii õnnetu kui see, kes leiab kiristiktu oma loomingu ja ideaalide wahel. Jälgige selle kunstniku hinge Strindbergi „Punases toas“, õppige tundma wan Gaughi elulugu, kes omal meelehärmiss kõrwa ära lõikas, eht lugege kuulsa Wene pasifilantia Šaljapini hauakirja, mida ta ise luuletanud, et asetada kord peale surma oma hauasambale. See on nõnda:

„Siin hauas hingab Šaljapin. Ta elas, armastas ja tegi pööraseid tegusid, waletas ja patustas kirjeldamatult. Ta oli kui kurat, kes kirjutas tantsis hingepalwe ajal. Wiimaks leidis ta rahu ja lamab liikumatuks siin kiwi all. Tema hauda niisutawad ainult ta naise ja laste pisarad. Igawene rahu olgu su jäänustega, Šaljapin, ja weiderdaja, laulja, kunstnik ja mees, kes end müüs igauhale. Rahu!“

See on üks otjekohene hinge paljistus.

Me taotleme õnne, kuid ta põgeneb me eest. Põhifisena sirutame käe liblika järele, kuid ta lendab me eest. Kes on lugenud Tuglase nowelli, milles kirjeldab õnneketta tagaajamist, see mäletab seda noort, kes ühes teistega läks seda tagaajama. Kuid ketas weeres eest, wähest olles lähemal, siis jälle kaugenedes tagaajajate eest. Üks kord tagasi pöördes leiab see noor, et kõik on muutunud — inimesed wananewad. Oli ta isegi wananenud.

E l u o l i m õ õ d u n n u d õ n n e t a g a a j a d e s, kuid õnn jäi saawutamatuks. See on paljude elutraagika. Kui palju pauke lastud soowide püssist õnnelinnu järele ja see siiski eest ära lennanud, jääb wiimati järele tühi süda; kui palju jookstud, hingeldades jookstud — on lõpp elustüdumus ja pettumus. Õnn jääb

saavutamatuks — kaugele sinimägede taha. Ja mõned, kes ta saavutamiseks nii palju waewa nägid ja võitlesid, leiavad salapärasest metsast õnnjumaluse asemel kortsuspalgeline, inetu wanaeide, nagu ühes jutus kirjeldatud.

Krišnamurtiga, too teoskoopide ülistatud kuid tagasiastunud Mešiasfaga peavad nad üttelema: „Ei Euroopas ega Indias ei leidnud ma õnne.“ See on, ei suures teaduses ja kultuuris ega salapärasest õpetustes ei saavutanud ta seda.

Ja siiski me hing nälgib . . . otsib . . .

Eraldatud sellest üldisuse woolust, kes tormavad põgene w a õ n n e järele, kes neile waid muigab, leiame üfsikuid, kes ei torma kaasa, kes seda ei waja sellepärast, et nad on leidnud õ n n e — p ü s i w a õ n n e. Seda näeme nende silmist juba.

Inglismaal Dorki raudteejaama perroonil kõndis keegi päästefõdur. Tema rahulik naeratus tunnistas, et ta oli täiesti õnnelik. Jaama ette sõitis rong. Keegi kõrgemast

seisusest daam esimeie klassi kupeest pani tähele noort fõdurit, kes selles jaama mürras ja kõras omaette õnnelikult teed jatkas mõtteisese wajununa.

Daam sai aru, et see tütarlaps omab suurema waranduse kui kuld ja hea seisus. Temagi janunes hingerahu järele, seepärast kutsus ta noore fõduri ja küsis, kuidas wõib ta olla nii õnnelik ümbritsewas rahutuses.

Järeltegemata rõõmsa olefuga wastas fõdur:

„Kallis preili, minu õnnel on imeline põhjus. Ma wõtjin wastu Kristuse oma P ä ä s t j a s .“

Nad ei maksa palju. Nad ei riku ega haava me keelt ega huuligi. Ei ole kunagi kuulnud, et kellelgi oleks tarwis õlnud nende pärast kannatada. Kuid kuigi nad ei maksa palju, wõivad nad siiski saata palju korda. Nad wõivad pehmenada ja painutada kõvemagi meele. Nad

ja k s. Tema andestas mulle mu patud ja wõttis mind wastu jumalalapseks, ja see teadmine täidab mu hinge õnnistusega.“

Rong pidi ära sõitma ja kupee uks suleti, kuid naine sai aru, et ta on siin kohanud inimest, kes teda aidata wõib. Ta lasi rongi minna, et kasutada filmapilku ja omada seda rahu, mida nii kaua oli taga otsinud.

Raha . . .

ühendab taewase Isaga, on meil sügaw ja püsiv õnn. Seal omame seda aga palju juuremal määral, mida kord hingates ema rinnal maitseime — sügawat rahuldust. Ja Isand ütleb: „Kui teie ei saa kui lapsukesed, ei wõi teie taewariiki pärida.“

Wõiksid need miljonid, kes ka sellel algawal aastal alustawad ehk jatkawad jooftu õnne järele, saavutada seda, kes just selleks otstarweks maailma tuli, kui ta fündis Betlema laudas, et õnnelikult teha inimhinge.

P. S i n k.

Sõbralikud sõnad.

vajutavad oma pildi inimhinge — kauni pildi. Oo, kui meil waid alati meeles seisaks hoolsalt külvata sõbralikke sõnu. Ja niipalju igale poole kui saame! Saame sellest palju rõõmu endale ja suure õnnistuse endale ja meie ümbuskonnale.

Noore elu hukkumine.

Sellest on juba palju aastaid. Nende noormeeste hulgas, keda seekord valmistasin Issanda pühale õhtusöömaajale, oli üks, kelle terve isik oli väga meeldiv. Nooruse murdmatu jõud, kõlbline puhtus, haridus ja tõsidus olid vajutanud pitsati ta avameelsele, õiglasele näole, millel juba looduse poolest paistis välja kaunidus. Tõsidusega kasutas ta õpetust ja südame veendumusel võttis ta osa Issanda pühast õhtusöömaajast kõige hardusega ja kohtlase meelega.

Meie tutvus, milline oli alanud leeris, ei katkenudki, vaid jätkus järgmistelgi aastail. Mu noor sõber jätkas õppimist, nii tahtes valmistuda kasulikku kodanikuks isamaa teenistuses ja saavutada õnnelikku tulevikku. Tihti kohtasime üksteist elus. Ikka veel oli ta näos sama kõlblise puhuse pitsat ja ikka veel jutustas ta pilk armastusest kõrgete eesmärkide vastu.

Seesugune noormees oli mu noor sõber, ja seepärast näis ta tulevik kindlustatult ja eriti palju töötavalt.

Siis möödus mõningaid aastaid. Sattusin elama ära pealinnast, selle ülikoolist ja sellest noorsoost, kes seal peab küpsema õilsaile ülesandeile. Kui siis taas kord käisin pealinnas, sain sõna oma noorelt sõbralt. Ta oli haige ihu ja hinge poolest ja tahtis kõneleda minuga. Ta oli ravimisel kusagil haigemajas ja palus, et käiksin ta juures nii pea kui võimalik. Täitsin kohe kutset. Vaade, mille kohtasin, täitis mu südame valuga. Oma noore sõbra tundsin küll ära, kuid kogu väljanägemise poolest muutunud vaevles ta seal voodis. Pälged tuhkhallid. Helge vaade oli väsinud ja tuhm.

Nähes mind purskas ta nutma kramplikult, peitis pisarais silmad patjadesse ja sirutas mulle vastu parema käe vapustavalt nuuksudes. Võtsin kinni ta käest ja istusin voodi juure. Lämpuv süda vajab väljarääkimist, piinatud südametunnistus otsis lohutust ja vabisevail huulil kõneles haige sõnu, milledes ilmenes kahetsus ja valu.

Siin lühidalt selle noore elukäik. See on sünge, kuid õpetlik. See ei ole ainuke omasugune, vaid kahjuks paljude oma. Oo, kui see võiks hoiatada ja äratada neid paljuid, kes on vastuvõtlikud samadele hädahoitele ja keda sama kole saatuse on ähvardamas!

Ta oli üliõpilane, noor ja rõõmus. Vaba ülespidamismuredest, võis ta õppida vastavat elukutset. Sest ehkki oli isata ja emata, oli ta pärinud kenakese varanduse, mis kindlustas ta tuleviku majanduslikus suhtes. Kuid aina pole, kahju küll see õnneks olla ilma eluülespidamise muredeta. Selline õnnelik seisukord avatleb kergesti noormeest jätta tarvitamata õieti oma aega. Ta pühendab rohkem aega seltsimiseks sõpradega kui tööks ja õppimiseks. Kuid kohustusepärane truu ja korraldatud töö toob endaga kaasa erilise õnnistuse. See on noormehe maise tuleviku ning ta kõlblise ja mõistuse arengu nõudena ja tingi-

musena. Patu haiguse alged, mis tallavad südametunnistuse ja äratavad ellu himud, kasvavad ja kodunevad seal hästi ja teevad enne märkamatu, kuid siis ikka energilisemat hävitustööd, mille mõju muutub seda õnnetusttoovamaks.

Mu noorel sõbral oli peale selle hea lauluhääl, ja see asjaolu viis teda seltskondadesse, mis on paljude noorte elu ära hukanud.

Kuid hoolimata neist olukordest, milles peitus hädahoite ta arengule, hoidis ta alal kõlblise puhuse ja tõsiduse. Ta teadis Jumala sõnast, et Jeesuse Kristuse oma on kohustatud teda teenima. Ta teadis, et meie ihu on mõeldud Püha Vaimu templiks ja kord peab omama Kristuse aulise ihu sarnaduse. 1. Kor. 6:19—20. Ta võitles mehiselt, et säilida puhtana ihu kui hinge poolest. Kuid hädahoed kasvavad ja hoolas läbikäimine Jumalaga, mis on ainus tõsine tugi kiusatuste ja ahastuste vastu, hakkas lõdvenema.

Siis juhtus üks neist kontsertreisidest, milliseid üliõpilasnoorsugu mõnikord on teinud välismaile ja mis on toonud Soome laulule maailma kuulsust. Mu sõber võttis ka osa sellest reisist. Rõõmuga läks noorte hulk reisile; sooja vaimustusega võeti see vastu võõramaa rannal. Ülevalt ja kaunilt kõlas Soome laul ning süütas südameid. Võõraste vastuvõtlikkusega taheti näidata seda austust ja vaimustust, mida äratasid kaugelt Põhjala maalt pärit helid. Klaasid kõlasid, karikaid tühjendati. Ülistati õnnelikuks seda maad, mis oli oma poegi kasvatanud kandma kõrgel aadete lippu.

Kuid sel rõõmul, sel vaimustusel, mis pidas pidu noorte auks — sellel on ka oma varjupoole. See vaimustus, mis jõudu joob viinaklaasist, pole õiget laadi. Joovastavate jookide põhjas peitub hukkav mürk. Noor sõber polnud joodik, kuid rõõmu humalas vaatas ta sügavale klaasi põhja. Joomingu järel meelitati teda esimest korda ta elus lõbustuskohta, kus kergemeel valitseb ja roojusega määrib hinge ja ihu.

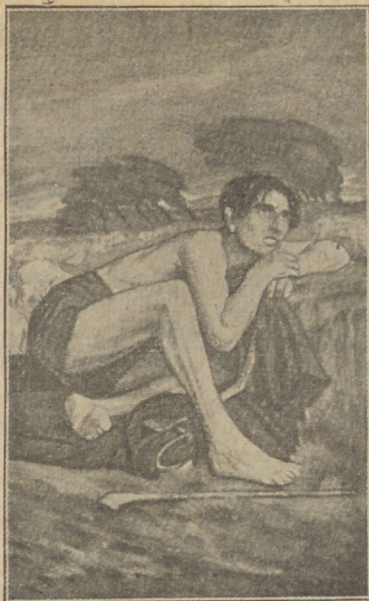
Ta polnud enam sama kõlbliselt puhas noormees. Oli langenud pattu, pealegi oli saanud ta selle koleda haiguse, mis on kõlblusetuse patu õudne karistus. Ta tuli tagasi, südametunnistus haavatud ja ihu patu salamürgist rikutud. Kõju jõudes märkas ta pea, et tervis oli läinud. Mürk, mis oli ta ihu tunginud, levis ikka enam. Ta otsis sellele parandust, kuid asjata. Pea märkas ta raskeid ajuhalvatuse märke. Iga uue hoo järele pimenes ta hing ikka enam. Teda püüti päästa, kuid see ei õnnestunud. Arstimisest ei olnud muud tulemust kui see teadmine, et lõpetab päevad hullumeelsena.

Seesugune oli ta tunnistus. „Ma tean seda, tunnen seda iga päev,“ lõpetas ta, „raudahelad rebivad mind paratamatult hullumeelsuse kuristiku poole; lühikese aja pärast ei või enam selgelt mõelda. Ma olen hukas, lootusetult hukas. Tean küll, et muud pole teeninudki, sest olen pattu teinud, kuigi tundsin tõeteed. Kuid siiski tun-

dub saatus mulle liig raskena. Paljud on teinud pattu minu kombel, isegi rohkem kui mina, saamata sellist karistust kui mina. Oo, miks pean mina nii palju kannatama? Ja kui hullumeelsuse needus on pimestanud mu hinge enda pattude pärast — kuidas läheb siis? Mis ootab mind igavikus? Oo, mu Jumal, mu Jumal, halasta mu peale!”

Seda viletsust kannatades küpses ta hing ikka enam sellele aule, mis sealpool surmajõge ootab neid, kes Jeesuse Kristuse veres on leidnud puhastuse kõigist pattest. Ta pidi küll kannatama patu karistust. Selle maa-

Äratadunud poeg.

See taewasfe.

Igakõiks loodab ja soovib pääseda kord taewasfe. Kuid kuidas leida teed sinna? Mõni vastab: „Head teed viivad taewasfe.“ Ja mõni plüüab pääseda sinna heade otsuste abil. Kuid mis ja ka tial usud või mõtled, ei ole fiiski olemas muud teed taewasfe kui Jeesus Kristus. Waid tema läbi võid saavutada paradiisi pärliwärawad. Tema haawad on tee õndsufesfe.

Kui tahad otsida teed Jumala aulise aujärje juure, siis otsi kõigepealt see tee, mis wiib Kristuse ristile alla! Kui tahad leida õnne wõtme, siis õpi enne enesefalgamise kunsti.

Mis? Kas mõtled fiiski katsuda mõnda teist teed? Kas oled meeletu uskudes, et sina jõuad kõigutada taewawärawaid, ja et oma jõuga võid raiuda endale teed edasi? Wõi mõtled, et oma rikkusega ja kullaga võid osta endale paiga paradiisi? Meeletu! Mis tähendab sinu kuld linnas, kus tänavadki on

ilma suhtes oli seisukord küll lootusetu. Iga kord, kui kole ajuhalvatus tabas teda tehes teda mõistusetuks, pimenes ta mõte ikka enam. Kui viimast korda käisin ta juures, ei tundud ta enam mind. Kõik katsed ta mälu üles äratada seda, mida oli me kõnelenud, jäid asjatuks. Nürimeelselt vaatas ta oma ette. Kuid kui hakati kõnelema Jumalast, ta armust ja töotustest, siis särasid ta tuhmid silmad veel hetkeks.

Mõni kuu hiljem lõppesid ta kannatused.

Piiskop R.

„Mälestusi ja kogemusi“.

kullast, wärawad pärleist, kus alus on tehtud jaspist ning müürid ümber kalliskiwidest? Wõi usud, et võid pääseda sinna sisse oma ärateenimisega ja wäärtolekuga? Taewas ei ole kõikidele.

Ehk ja ütled: „Tahan jätta oma rikkuse mõnele heategewale ajutusele. Tahan ehitada haigla või lastekodu.“ Hea on, siis ka inimesed taşugu sulle. Oled ju teinud midagi nende heaks, maksku nad oma wõlga, püstitagu mälestusfammast sulle! Kui oled teinud tööd oma maa heaks, maksku see sulle palka. Kuid Jumal, mis on tal sulle wõlgu? Sina ehk oled ta ära lükanud, põlanud ta Poega ja olnud kurt ta ewangeeliumile. Omad wäärtolekud ja teenistused ei või aidata sind ja päästa sind taewasfe. Ainult Jeesus Kristus, kes suri meie pattude pärast ja kes kannab käes taewa wõtmeid, võib awada sullegi selle wärawa, mis wiib sind taewasfe. „Sotahuuto“

Mingit põgenemist Jumala eest! (Alguş 4. lhf.) waldseid inimesi. Do kui raske on meil mõista Jumala kannatust!

Olen wahest palunud: Jumal, anna mulle seda kannatust patustega, mis on sul.

120 aastat kannatas Jumal Noa päewil inimestega, 420 aastat Raanani rahwaga ja Soodomale oleks ta walmis olnud armu andma, kui sealt oleks leitud mõningaid õigeid. Ja kui suur kannatus minuga ja sinuga! Kuidas peaksi me wahest kijendama: Jõhand, kannata minuga, olen nii paha ja wiljata!

Kui tihti oled ja edasi lükanud oma pöörmist, kui Jumal on kutsunud. Kuid kord saabub Jumala kohtupäew ja lõpeb ta pikkmeel. Järsku see lõpeb. Mu kodumaal hukkusid 216 inimest tunni jooksul sõjawaanduses. Kui 120 aastat mööduşid, siis lõppes Jumala kannatus ja tuli weeuputus.

Ah, kui äkitselt see lõpeb, nagu Wene ja Saksa feisririigid. Kõik on täna mädanenud ja feisjab sawijälgel. Mina isiklikult tahaksin selleni elada, millest Jmutamise raamatus räägitakse, kui Jumala riik tuleb kiwina alla suure wäega ja maailma täidab.

Ei ole põgenemist Jumala eest!

Ja fiiski, on põgenemine Jumala eest! Ja see on põgenemine Jumala juure. „Jõhand, ja oled me eluase olnud põlwest põlweni!“ ... Paul 90:1. Kas on Jumal su pelgupaik su patuhädas, su muredes, ja kord kohtupäewal? Do, Jumal andu sulle seda omaş armastusest! Et ta oleks su pelgupaik elus ja surmas!

„Julge ma Jeesu hõlmas,
Julge ta rinna naal,“

laulab fiis su hing.

Walitseda wõi wilja kanda.

Kristina Roy järele J. Sarow.

III.

Olid puud asjata püüdnud võita õlipuud ja wiigipuud oma otstarbekes, õnnestus see neil wiinapuu juures weel vähem. Ta on ofte üllatatud, et ta pidawat maha jätma oma wärske wiina, mis rõõmustab Numalat ja inimesi, et minna vuude kohal hulkuma. Nii ka wiinapuu ei tahtnud. Mõlemaid esimesi puud võiksite võrrelda inimestega, keda Pühawaim on ümber moodustanud täisväärtuslikeks iseloomudeks. Aga wiinapuu ei kannata sellist võrdlust. Aga ofskene, iga pikk oks võtab üffinda temast elujõudu. Xeesus võrdleb ennast wiinapuuga: „Mina olen tõsine wiinapuu ja mu Isa on wiinamäe peremees. Aga wiinapuu ofka minus, mis ei kannab wilja, kiskus Ta ära; ja igauht, mis kannab wilja, harib Ta, et ta kannab enam wilja“ (Joh. 15 : 1. 2). Wiinapuu puu ei kõlba ehituse ega tarbepuudeks; wiinapuu ainus tähtsus peitub ta wiljas. Et aga sellest seisab kirjutatud, et ta rõõmustab Numalat ja inimesi, siis sobib see pilt kõige rohkem Xeesuse Kristuse, Numala Poja kohta. „Ma olin Ta südamerõõm igapäew,“ kõneleb taewane tarkus, „ja mängisin Ta ees igal ajal; ja mängisin Ta maailma maa peal, ja mu südame rõõm on olla inimese lastega!“ (Ep. sõn. 8 : 30, 31). „See on mu armas Poeg, kellest mul hea meel on,“ ütleb Taewane Isa ja kõik lunastatud hinged, kes on Temaga ühendatud usu läbi, kellede südameis Ta elab, tunnistawad rõõmuga, et ta on saanud neile parimaks ja kallimaks, jah, et kõik Tema juures on armas.

Jah, ta on wiinapuu, millel löid lahti esimesed ofsad nelipühil ja lagunesid laiali esmalt Palestiinas.

Iga hing, keda pandi koguduse juure, teenis seks, et neid laiali laotada.

Meil on kodu ainumas wiinapuu, aga ta ofsad, mis kaswawad ifegi 10 meetrit pikaks, ei paku sügisel mingit kenat waadet, kui nad särawad rikkalikult wiljast. Tihti waatlesin, kuidas wäikene ofskene, mis oli kaugele eemaldatud wiinapuust, oma peenikes narmakesega toe küljes ülespoole sirutas. Tal oli ainult kolm lehte, aga nende keskel hiilgas suur ilus kobar päikesepaistel. Märk, et wäikesed ofskased ja wiinapuu wahel oli katkestamatu ühendus, ehk küll näis taft nii kaugele olewat. Sest pole wiga, kui seisawad sajad ehk tuhanded aastad meie ja selle nelipühi wahel, kui wiinapuu hakkas oma ofsi laiali laotama: Kui on aga olemas tõsine segamatu ühendus wiinapuu ja wäikesed ofskased wahel, siis ta haljendab ja kannab wilja omal ajal.

Pokseride mäsku ajal Hiinas tungis metslik jalk ühte kristlikusse koolimajja ja nõudis sealolewailt lastelt, arwu poolest 80, et salgaftid ära Kristuse. Ainult parema käe pidid nad üles tõstma märgiks, et ta ära annawad. Kui nad seda ei tegewat, raiutawat neil käed maha ja nad tapetawat ära. Aga ükski neist ei tõstnud kätt üles, kõik kannatasid piina ja surma.

Need olid wäikesed ofsad, mis olid kaugele eemaldatud esimesest nelipühi päewast, aga olles ühenduses

wiinapuuga olid nad walmis, ennem Kristusega kannatama ja surema, kui Teda ära andma, nagu märtrid keisrite Nero ja Diocletianuse ajal.

Aga ma nägin ka oma wiinapuu küljes ofskased, millel olid küll lehed ja paar marjakest, aga need olid kuitwanud ja lehed kollased. Lähemal waatlusel leidsin, et wäike oks oli poolest saadik murdunud. Esi wiinapuust ei wõinud talle ofaks saada, seepärast kandis ta ainult haput, maitsetut wilja. Na teine ofskase, mis oli hoopis ära kuitwanud, oli täiesti lahti wiinapuu küljest. Ka ajas iga elaw oks enesest uue ofskase. Kuivad ofskased ei paljunenud.

Täpselt nii on lugu Kristuse kogudusega. Seal kannab iga oks elu edasi.

Boleks Kristuse kogudus juba kolmandal ja neljandal aastajal end lahti kiskanud oma wiinapuust, oleksid ta ofsad ümber kahmanud terve pagana maailma, jah terve ilm oleks saanud wõidetud Kristusele ja ära päästetud.

Teie armsad, kui Numal meid ära kutsus maailmast, kas elame ja töötame edasi neis hingedes, keda tohtisime Kristusele wõita? Wõi pole taewas ega maa peal meist mälestust järele jäänud!

Omegi kuulame meie, mida räägib see tõsine wiinapuu: „Ximese Poeg ei ole tulnud, et lasta end teenida, waid ise teenima.“ „Jünger ei ole ülem õpetajaft; kui jünger on nagu õpetaja siis on ta täielik.“ „Tahab keegi teie seas esimene olla, see olgu kõikide teener.“ Nii siis ei mingit walitsemist!

Süüski ehk ütleb keegi: „Xeesus Kristus on omegi kuningas ja tuleb maa peale oma tuhandeaastalist rahuriiki seadma; järelikult see wiinapuu walitseb.“ Jah, au olgu Numalale! Aga waadagem, milline on see kuningriik:

Maailm on Jechoowa tundmist täis. Rahwas taowad oma mõõgad kaabliteks ja oma piigid sirpideks. Igaüks elab oma wiigipuu all ja kõikide üle walitseb kuningas, kes saadab õigust ja kohut maa peale. Me teame, et õige Pühawaimu wili on armastus, rõõm, rahu, pikimeel, headus, heldus, truudus, tasanus, kasinus.

Need tõsised wiinapuu wiljad saawad walitsema inimeste üle ja nende sees; järelikult ei saa enam olema kurje, waljusüdamelisi isasid, tuime, wäärjumalaid teeniwaid emasid, wastupanijaid sõnakuulmatuid lapsi, julme walitsejaid, ülekohtuseid, altkäemafuwõtjaid kohtunikke ega kõlbmatut warast. Need miljonid, mida antakse wälja sõjamäe ülespidamiseks ja tapariistade muresemiseks, tarwitatakse siis muudeks otstarbekes. Roduta proletariaat kaob ära. Endastmõistagi kõik õeluskoopad ja joogikohad. Kes läheb weel sinna Numala päewi warastama ja oma perekonda rõõwima? Na ülekohtus wajab üht pead, kes eeli käib, ja kui jaatan on tuhat aastat kinni, ei ole enam kedagi, kes inimesi ekkitab.

Nii saab lugu olemas maa peal tõsi wiinapuu walituse ajal ja ofsad saawad Temaga ühes walitsema. Halleluja!

IV.

Ütski raamat ei wõi wälja rääkida nii peenikest ja fiiski nii terawat irooniat kui piibel. Puud paluvad orjawiitsa, et ta tuleks neile kuningaks. Me ei tohi selle all endile ette kujutada meie harilikku fibuwiitsa ehk koguni ohakat, mis waewalt kaswab poole meetri kõrguseks. Me peame mõtlema faktusele. Paljudel meist on see nõelaw seltsiline ja me oleme hoolitsenuid armsasti ta walgete ehk punaste õite eest, aga meie juures on otse nii, nagu oleks hiiglasel hārjapõlwlane sündinud. Hommikumaa faktused kaswad kaks meetrit kõrgeks ja kõrgemakski veel ja on tuttawad tulipunaste õite ja lammastawa lõhna poolest. Aga ta wõlmus? Üks külm teise üle, mõni nii suur kui wäike kuulifene, kõik isekeskis wäga wormitud — ja warjust, mida see puu wõiks pakkuda, ei wõi juttugi olla. Siis on tal küll — ehk mõni neist küll aastasadade järele õitseb — aga tal on ka hull terawaid okkaid, mis keelawad surelikku puule lähinemast.

Ja waata, see orjawiits, keda puud kõnetawad, et ta tuleks neile kuningaks, on kogu walimis ametit wastu wõtma, sest talle näib endastmõistagi, et kõik metsapuud kummarduwad ta ees. See orjawiits räägib: „Kui teie wõtate tõepoolest mind kuningaks wõida teie üle, siis tulge pippuge mu warju alla; aga kui mitte, siis mingu tuli wälja orjawiitsast ja põletagu ära Liibononi seedrid.“

Wastandid, mis seisawad üksteise kõrwal, torkawad kõige enam silmi. Puud, kellel oli wõimalus, teisi jahutada wilu warjuga, ei teadnud sest sugugi ja orjawiits, kes pole üldse kedagi wõinud õnnelikuks teha, oli kindlasti selles weendunud, et ta seda tegewat.

Andi walitsemiseks tal oli, sest waewalt olid puud teda palunud kuningaks tulla ja asi ei olnudki veel lahendatud, seal ihaldas ta, et kõik tunnustaksid ta warju, head, mis lähneb ta wälja; kui mitte, siis ähwardab.

Orjawiits ei wõi nimetada wilju, mis wõiksid teda walitsemises takistada, sest tal pole neid üldse; aga kui me waatlame seda meisterlikult joonistatud pilti, siis näeme eneste manainimest oma ees.

Ühkuistades, iseennast armastades, weendununa oma wäärtuses, kõiki oma ümber enesest alamaks ja wähemwäärtuslikumaks hinnates, sealjuures ise täis kante ja nukke, jah, täis terawaid okkaid, mitte lubades, et keegi rõõmu tunneks ühest ilusast õiest, ühest ta olemuise õilsast küljest, on ta kogu walimis walitsemata. Tema lähedal ei saa keegi päewakoormast ja palawusest hingata, sest tema ei soowi üldse kellelegi rahu. Kes on allunud tema käsklusele, see ei julge teistelt puudelt nende wilja paluda; tal endal aga ei ole midagi, jah ta ei luba teistele süüa ega juua, weel wähem mingit rõõmu.

Jumene Kristus ei wõi aga, nagu eelpool nägime, teistiti teha, kui wilja kanda, et ta on ühenduses wiinapuuga. Ja kui talle antakse walitsemise seisukoht, siis ei wõiks ta teistiti walitseta kui armastuse läbi. Manainimene walitseb alati wägivalja ja ähwardamistega.

Seda näitab juba terve wõlmus. Sirge kuju, majesteetlik pealligutus, farm ehk mürgine filmade waade, kare hääletoon — need kõik on leegikesed, mis tõusewad üles orjawiitsa põõsast, walnis kõik ära sööma, mis on takistujena teel ees. Kui niisugune orjawiits on mees, siis kaob wähem perekonna õnnest — aga kui ta on naine?! Siis on kodune õnn otse karikatuur. Sest kõik ebaloomulik olu tuleb tahtmatult esile.

Leidub mehhi, kes tunnewad piibliist ainsama sõna: „Tema peab sinu üle walitsemata!“ Nad ei ole ial lugenud, et samas raamatus seisab kirjutatud: „Teie mehed, armastage oma naisi, otsekui Kristus kogudust,“ ja: „Teie isad, ärge ärritage oma lapsi wihale, et nad meelt ära ei heida.“

Oh, maailmas leidub nii palju orjawiitsapõõsaid! Nad saawad endile maailmas tihti wäljapaistwad auametid, ainult seepärast, et neid kodu keegi pole näinud. Seal wäljas wõiwad nad olla wiisakad, häda korral isegi armastuswäärilised ja hoolitseda teiste tarbete eest! Kui sellisel orjawiitsal oleks mingisugust magusust, siis annaks ta selle wäljas kõik ära; koduste jaoks on tal ainult hapu, mis tõmbab suu kokku. Aga tal pole mingit magusust, sellepärast on ka see, mida

(Võpp 18. lhf.)

Me noored!

Me noored!
Las tuikab meis lõõmav noor veri,
nii nagu see määratu meri
meil mühiseb võitluse laulu —
taas veerevail lainete harjul. —
Täis julgust lainetab võitleja rind,
nii süttib ka lõkkel' meiegi rind —
võita!

Me noored!
Eks tuika ju tungi meis veri,
nii nagu see mühisev meri:
ta võideldes vabadust ihkab,
nii võimsamalt võitleb ja võidab.
Ei hilju! — Astume minna ju nüüd,
kus hinges meil leegib võitluse hüüd:
— tõtta!

Me noored!
Kui aulik end võidelda vabaks . . . —
kas heidelda alla veel lubaks?! —
Ei! — Võitluses valmivad võidud.
Nii nagu see mühisev meri,
võitleme vahvasti Issanda väes,
laseme saata ja juhti Ta käes
— Talle . . .

Me noored!
Jah tõttame võitlusel' astu,
kus vaenlane võitleb me vastu!
Las see noorustuli meis leeki
ja loita need aated nii kõrged:
et võitlejad olla Issanda reas
ja võitjana tulla võitjate seas
— koju! . . . J. Hermann.

Õde Helene.

Väerinnal oli äge laskmine, mis kaevikute külje all asuvasse linna selgesti kostis. „Küll aga säristavad täna“, — lausub üks kahest mööduvast mees-terahvast eemalt kostva kuulipilduja ragina kohta.

„Kuule, sealt tuleb üks, — vist kuuetolliline,“ — lausub teine, kuulatades õhus lendava, verd tarretama panevat suurtüki kuuli vingumist.

Linna inimesed, kes edasi elama pidanud kogu kestva lahingute aeg linnas viibides iga minut surma hädaohus, olid nii harjunud sellega, nagu oleks see olnud mõni harilik igapäine laskeharjutis, võisid täpselt eraldada, kas õhus vinguv kuul oli vaenlaste või meie poolt lastud.

Ja mehed kuuli hulgumise aeg end hirmust kuidagi kõssi tõmmates pugesis lähedal seisva maja varju — nagu sinna ei võiks ta tabada, olgugi et samas läheduses seisev kolmanda maja ots oli tervelt maha viidud varem lõhkenud pommist.

Peagi kuuldus teises linnajaos tume mürts, mis tõendas, et kuul kusagil oli ära teinud jällegi oma hävitustöö.

Kõssi tõmbunud küürud ajasid end taas sirgu ja peagi olid nad õudselt tühjalt tänavalt kadunud.

Hallist suurest kivihoonest, millel punane rist ja haigla silt, väljub sale, keskmise kasvuline noor naisterahvas halastajaõe vormis. See on haigla õde Helene.

Kiirelt sammub ta mööda tühje tänavaid edasi, koomale tõmmates külma sügistuule käes oma õhukese palitu hõlmasid.

Nagu ei kuulekski ta väljas kostuvat kuulide vingumist, nii rahulikult, kindlal sammul tõttab ta edasi.

Mis tähendab talle surm? Ei muud midagi, kui vaid üleminekut sinna igavese kuldse hinge kodumaale, oma eele läinud vanemate ja sõprade ning ju lapsest saadik armsaks saanud hinge Päästja, Jeesuse juure, Jeesuse — kelle viinamäe tööle ta pühalikult kõigest hingest kõik oma terve elu annud ja kelle töotusist ta ammutab igapäev oma hingele küll ja küll troosti, julgust ja uut jõudu. Ning praegugi kõlavad tal imeliselt armsalt tuntud laulu helid hinges: „Kui Jumala rahu on hinge sees mul.“

Möödudes mitmest purustatud seinte ja aken-dega majast ning kohati mitmest paigast pommi-dest otsekui ülesküntud tänavast astub ta sisse ühest väikesest puumajakese väravast.

Ukse lävel lipsab ta'st mööda õue äranälginud, hädavaevalt jalgel seisev peni. Tupp sisse astudes pole alul näha ega kuulda midagi. Nõrk hääel vaid kostab tagant toast: „Kes on?“

„Mina,“ — vastab Helene oma armsakõlalisel, südant võitval häälel.

„Oh, õde Helene, teie mu ingliske!“ — lausub keskealine naine ning laskub uuesti voodi õlgkotile pikali, kust ta äsja end suure vaevaga istukile ajanud.

Ühest pilgust selgub õudne abitu seisukord. Toas lamavad veel peale haige ema neli last so-

nides raskesti palavikus — soojatõves või plekilises, nagu rahvas seda sõjataudi ristinud.

Isa on nendel alles kuu aega tagasi sama haigusesse surnud ja mulla all puhkamas — nüüd lamab terve perekond samas haiguses maas.

Ei ole kedagi kusagil abiandmas näha, kes teeks haigeile tulelõkke pliida alla või palavikust lõhkenud kuumi huuli niisutaks, sest terve linn on selle taudi käes siplenas. Ei leidu maja, kus üks ehk teine haigena ei lamaks ja mitmel pool terved perekonnad.

Haiglad on täis kuhjatud. Sõjavangide barakidest, kes selle taudi levinemise peasüüdlased, veetakse igapäev koormatega surnuid, kangeid inimkehi maamulda, — kes neid enam üksikult matta jõuab! . . .

Ja kui siis ka terveid leidub mõnes jõukamas majas, kuhu haigus nii kergelt ligi ei pääsenud, ei usalda neist keegi välja minna ligimesele abi andma — kas kartuses ise haigestuda või et teel mitte kuulist tabatud saada. Arvatakse, et all kivikeldritesse varjule pugedes nagu julgem oli elada seda õudset aega . . .

Õde Helenel pole mitte palju aega sel kibe-dal ajal, kus mitmed sajad ahastavad käed ootavad igapäev ta abi, ka väljaspool haiglat, mis ta enda peale vabatahtlikult võtnud.

Ruttu teeb ta pliidi ees katkilõhutud kasti tükkidest tule lõkke, annab haigeile vastavaid pulbreid, vahetab kompresse ning õrnalt laste ema käe oma pihku võttes laskub ta siinsamas põlvedele ja palub ühes haige naisega härdalt taevast Isalt abi ja haige hingele rohtu, mis vaid saada taevase Isa igaviku apteegist. Peagi on haige naine trööstitud, palavikus visklevad lapsed rahulisemaks jäänud ja õde Helene peab oma abiga tõttama jälle edasi järgmisesse majja, sest peagi on need, talle puhkuseks antud, paar tundi mööda ja ta peab tõttama uuesti haiglasse, kuhu ta kuulub.

Vanem arst alles just lõpetas haigete järeelvaatuse. Pikas koridoris kohtleb ta ülemõde. Tervitatakse kiirelt. Õele paistab kohe arsti mu-relik ilme silma.

— „Kuis on majori seisukord?“ küsib ta. — „Väga halb“. — „Kas ikka opereerite?“ — „Jah, praegu just tegin selleks korraldused. Aitaks Jumal teid selles raskes töös“. — „Loodan. Kuid peale Jumala abi vajan veel õe Helene abi. — „Võimatu, härra doktor, õde Helene on kolm ööd järgimööda magamata. Teie teate ju, et ta alati end kõige raskemasse töödesse ohverdas.“ — „Jah tean küll, kuid see on mul praegu tähtsusetu. Ainult õde Helene suudab mulle siin assistendiks olla.“ — „Kas ei võiks siis teda õde Magda asetada?“ — „Ei, ei! õde Magda kõige kriitilisemal momendil just minestab. Ma vajan meie julget, vahvat õde Helenet!“ — „Vaene tütarlaps!“ — „Jah, vaene tütarlaps, kuid pole parata. Ma ei saa temata. Ta annab nagu jul-

gust, ja selle hirmsa lõikuse juures vajan ma just seda.“ — „Mis major ise arvab? Kas allub saatusele?“ — „See ongi see asi, et ta järelandlikkus tahab mult seekord mu julgust riisuda. Mul oleks kergem, kui ta karjuks, riidleks, sõimaks või neaks kõike, kuid nii . . . Ta kannatab kõik kui päris tõsine kangelane; mitte halba sõnagi! Ikka kogub end, loodab . . .“

— „Ja teie ise?“

„Väga, väga vähe. Kõik oleneb operatsioonist ja iseäranis sellele järgnevast ravimisest ning hoolitsemisest — tähendab õde Helenest.“

„Kuid vaeneke ei või ju ka end tappa. Tal pole jõudu kohe peale lõikust asuda haigevoodi juure. Ta vajab äärmiselt ise puhkust. Nii ta tapab end! Andke omad ettekirjutised mõnele teisele õele.“

— „Kuid siin on jutt, mu armas, ühest inimelust.“ — Õde vaid ohkab. „Kui nii, siis pole midagi parata. Ma püüan teie tahtmist täita. Kuid veel, kas ei oleks ehk tarvis järgi saata majori tütrele, sest kes teab? . . . Pealegi majoril endalgi on hea veel kord last näha.“

„Ei, see vaid ärritaks teda. Ja ta ise ütles mulle, kui küsisin, et ei taha seda.“ — „Siis andku Jumal kindlust teie käele ja talle, vaesele, troosti.“

Arst hakkas lõikusesaali minema, kuna ülemõde tuli alla õde Helene järgi, õdede tuppa. Toakeses magasid parajasti kaks, viimse võimaluseni ületöötanud, väsinud õde. Tasakesi puudutab ta üht:

„Õde Helene!“

See ärkab „ah, teie, õde!“ Ja kohe on ta jalul. Uni on kui ära pühitud. Ta on juba harjunud sarnase ülesäratamisega. Ja peagi on ta täiesti valmis. — „Vaenekene, mitte kordagi ei saa teie end täielikult välja puhata! Kuid arst ütleb, et ta mitte kuidagi seda ilma teie abita ei saa, olete nõus?“ — „Muidugi,“ vastab õde Helene, parajasti vormirätikut oma blond juukstest kokkukeeratud palmikutele pannes.

„See on majori lõikus; ikkagi vajab ta seda.“ — „Aitaks Jumal, et see õnnelikult mööduks!“

Õde Helene hakkab minema trepist üles lõikusesaali poole. Trepil kohtab ta kaht õde, kes raamiga kannavad üht tütarlast. See näib välja kui alles väeti laps. Ta kitsale, kahvatanud näole ilmub, õde Helenet nähes, rõõmu läige ja nõrgad, läbipaistvad käed sirutavad viimase poole; see kummardab lapse üle.

„Tere hommikut, õde Helene!“ — ütleb laps nõrga haige häälega. „Tere, Liisikene. Kas sind juba lubati aeda viia?“ Laps noogutab jaatavalt peakesega ning kohe lisab kurvaks jäädes: „Ma ei saanud magada. Ma ikka ootasin, et sa tuled ja mulle jälle mõnda ilusat juttu Jeesusest räägid. Ma ootasin sind terve öö kuni täna hommikuni.“ — „Küll ma õhtu eel, üheks hetkeks katsun tulla su poole, kuid siis mu kallid uinub kõvasti, kas nii?“ Ta suudleb last otsaesisele ja sammub edasi. Õed kannavad oma kerge kandami alla, aeda . . .

Üleval saalis, kuhu õde Helene just praegu sisse astub, on kõik juba valmistatud lõikuse vastu. Haigla arst askeldab oma arstiriistade juures ja

noogutab lahkesti õele peaga. Tal on abiks kaks sõjaväe-arsti, kes ei tõsta õe sisseastumisel peadki üles. Mõlemad seisavad opereerimislual kinniseotud majori kõrval. Noorem neist paneb parajasti kloroformi maski haigele, talle läheneb õde Helene:

„Kas uinub ta juba?“ — „Jah peaaegu.“ Noorem arst hoiab tuiksoont ja loeb, siis võtab maski pealt. — „Ta magab, doktor.“ „Hää küll. Ma olen valmis. Võtke pinzetid, õde Helene.“ Ta pühib oma otsaesiselt higi. „Kas kõik on valmis?“ küsib ta veel. — „Just nii härra doktor.“

Arst võtab valge lina majori pealt. Tuleb nähtavale tugev kehaehitus. Mõlemad jalad on kinni mähitud. Enne mähiste lahtivõtmist kõik desinfitseerivad omad käed. Siis avab arst mähised ja ettevaatlikult eemaldab ligniini. Õde Helene aitab teda. Viimaks on kõik lahti. See, mis nüüd tuleb nähtavale, äratav ka arstides õudust. Seda märkab arst ja lisab: „Jah, ta sai päris tublisti . . .“ „Päris hirmus!“ hüüab noorem sõjaväe-arst. „Ma ei suuda aru saada, kolleeg, kuidas te sellest kõigest jagu saite?“

— „Jah, see lappimine oli väga tõsine, ja kui mitte minu ustav abiline — ja ta osutub õe Helenele — siis vaevalt, et ma oleksin midagi suutnud.“

„Kuidas, ja teie aitasite?“ — küsib nüüd õde Helenet oma korda üllatunud vanem sõjaväe-arst.

„Natukene, härra doktor.“ — „Sarnasel juhusel lubage mul väljendada teile mu tõsist imestust,“ ütleb vanem sõjaväe arst ja kummardub õe Helene ees, millele ka noorem arst järgnes. — „Las veel öeldaks mulle nüüd, et naistel pole julgust!“

— „Kuidas see juhtus siis?“ — „Ikka liinil olles, hea, et veel hullemat ei juhtunud — nagu kahe teise leitnandiga, kes koha peal kohe kangekena lamama jäid.“

„Nii! Nüüd aga vaja arutada need õmblused kõik lahti ja üles otsida see kuulikild, mis kusa-gile on kinni jäänud ja paranemisele seni takistust teinud. Algame! Õde Helene, teie seisate minu kõrval ja kui märkate kusagil verejooksu, kohe sulgude siis sooneke pinzetiga. Stefan, valmistage kauss.“

Algas opereerimine.

Kahe tunni pärast lõppes see õnnelikult. — Kuulikild sai üles leitud. Major on elus, kuid oli äärmiselt nõrk. Suure ettevaatusega kantakse ta voodisse. Rongi ees liigub õde Helene, et kohe haigevoodi juures oma tööd jatkata. Lõikusesaali mahajäänud arstid vaatavad talle üllatunud järgi.

„Oleks ta arst olnud, oleks temast sarnane kirurg tulnud, millist raske leida,“ — ütleb vanem sõjaväe arst. „Jah — see oleks kindel olnud,“ lisab teine. — „Milline kindlus, rahu, julgus ja kõige juures milline kannatlikkus!“ — „Jah, kui keegi veel siis, ainult tema see on, kes selle majori veel jalule paneb.“

„Tõesti“. „Kuid ma ei usu, et ta selle öö üle elab.“ — „Oo, tal näib raudne jõud olevat. Ta isegi ei tahtnud alul unerohuga.“

— „Nüüd vaja minna teatama ülemõele sellest,“ ütles haigla arst — „ja teha korraldusi. Tänan teid, mu härrad. Nägemiseni.“ (Järgneb.)

Pidalitõbi.

Maailma kohutavama haiguse ajaloost, lewinemisest, laadist ja arstimisest.

Minnetel P. Sinf.

Enimtonna üheks hirmsamaks nuhtluseks on olnud pidalitõbi ehk lepra, kuidas seda viimajal ajal üldiselt nimetatakse. Ta on olnud kõigil aegadel, kõikide rahwaste ja suguharude kestel, igas kliimas ja igal pool maakeral — külmas kuni kuumas wõnni. Ta on kõige tuntum haigusest. Ja siiski — kolmetuhande aasta kestel pole arstiteadus wõinud leida midagi mõjuwamat rohtu ta wastu. Minult wiimastel aastatel on leitud rohkem lootusandwamaid arstimiswiise, nagu näiteks prof. Baldroki söehappe jääga arstimine. Aastal 1871. leiuatas Norra professor Hansen lepra bafilli, mille tagajärg on päris rewolutsioon pidalitõwe käsitusel, sest sellega tuli ilmsiks, et lepra pole paranatam, waid k ü l g e h a f k a w. Kuid taudi lewinemiswiis pole weel tõestatud.

wäljanägemiselt, ei sobi pidalitõwega, millisena tunne seda tänapäew. Müüdisajal ollaksegi üksmeelsel arwamisel, et piibli „Zaraath“ tähendab nii psoriaasist kui ka leprat.

Aleksandria seitsekümmend seletajat, kes tõlkisid wana testamendi Kreeka keelde, tarvitasiid „Zaraath“ sõna asemel kreeka keelset „lepra“ nimetust, millega nimetati sel ajal kehtendawat nahahaigust. Hiljem, kui tõeline pidalitõbi jõudis Kreekasse, kutsuti seda enam jagu „elephantiasis'eks“.

Pidalitõbi Euroopas.

Juba a. 345 e. Kr. kirjeldab Aristoteles pidalitõbe, mis leidis Väike-Aasias ja Kreeka rannikul, kui haruldast taudi. Uudisemaks see jai umb. 200 a. e. Kr.

Päästearmee pidalitõbiste ajundusest.

Pidalitõwe ajalugu.

Pidalitõwe algupära on teadmatu, kuigi temast mainitakse juba wanemais kirjutustes. Kõige wanem pidalitõwe seletus leidub India Wedas, 1400 e. Kr., kus teda kutsutakse „kustaks“, millise nimega nimetawad teda malaid weel tänapäewgi.

Wanade egiptlaste kirjutuses a. 1350 e. Kr. Ramases II walitsedes jutustatakse pidalitõbistest orjest, kes toodi Sudanist ja D. fariist Lõuna-Egiptusse.

Lõuna-Hiinas mainitakse haigusest esimesel ja teisel sajandil e. Kr.

Pidalitõwe kodukohtaks näib olewat Afrika. Sealt on ta toodud Euroopasse ja Ameerikasse. Tänapäewgi weel on Kesk-Afrika põhjapoolne osa maakera kõige pidalitõwe rikkam osa, millest wõib järeldada, et lepra siit on alanud.

Piiblis kirjeldatud pidalitõwest

on olnud eriarwamisi, sest selle taudi seletus wäga nakkawana, kuid siiski äraparanewana ja „lumiwalgena“

Dariuse ja Keryese sõjakäikudel, kes oma miljoniliste sõjawägedega kõiksugu rahwust tulid Euroopasse ja paljud neist jäidki elama sinna — toodigi arwatawasti pidalitõbe Kreekasse.

Itaalias oli pidalitõbi tundmatu, kuni Pompejuse sõjamehed tõid ta kaasa a. 62 e. Kr. Keli sajanidit hiljem oli taud juba nii üldine. Ja nii on ta sõdadega edasi kantud ka teistesse Euroopa maadesse.

Inglismaal asutati esimene pidalitõbiste asutus a. 625. Norras oli sarnane a. 1266.

Hollandis, Daanis, Rootsis ja Wene Lääne- ning Mustamere rannikud olid samuti juba peagi pidalitõwest puudutatud a. 1156, sest Krimmi asutasid kreeklased juba a. 550 e. Kr. asunduse.

Kristijõudade ajal lewis taud tõepoolest kohutawalt, nii et üksi Prantsusmaal wõeldakse olnud 2000 lepramaja.

Pidalitõwe wäljatõrjumine.

Selleks on kaasa aidanud karmid seaduslikud määrused pidalitõbiste suhtes. Prantsusmaal keelati a. 757

pidalitõbiseid abielluda. Pidalitõbiseid walgult eraldati teistest. Inglismaal olid enne sarnased määrused: kui keegi oli jäänud sellesse taudi, eraldati ta kõhe omakse, naine wõis uuesti abielluda; enne kui haige wõeti lepramajasse, peeti talle matuseid kujutawad kirikutalitused — kus juures ta pähe riputati mulda. Müüd oli ta ametlikult surnud. Ta pidi tarwitama erilist ülifonda, helistama käies kellukesi, tal oli keelatud tulla taludesse, kirikutesse, weskile ehk poodi. Samuti oli keelatud puudutada last wõi anda sellele midagi; ta ei tohtinud pesta end kaenude wõi üldpejupaikade ääres, ei tohtinud wastata kellelegi maanteel kui waid fositades. Ta ei tohtinud süüa seltsis muudega kui ainult pidalitõbistega, ei wõinud käia kitsal kõnniteel, ega ostes puudutada turu kaupja, waid ainult kepi näidata. Ta pidi elama wäljaspool linnawärawaid.

Need määrused aitasid wäga palju selle taudi wähenemiseks. 1300. aastal mäsjaw „must katt“ mõjus ka omakorda pidalitõbiste wähenemiseks, sest wiimased olid wäga wastuwõtlifud katkule ja surid.

Kõige suurem pidalitõbiste % on kuuma temperatuuri, s. o. ekwatoori lähedastes mais. Näiteks Afrikas Põhja-Nigeriasst Egiptuse Sudanini ulatub umbes 500 miili laiune eraldi leprarikas wöö, kus leidub püsiv juur pidalitõbiste hulk nagu terve armee. See ongi ka põhjustanud oletust, et pidalitõbi on lewimenud Sudanist Egiptusse umb. 3500 a. eest. Neis Afrika maakohetes leidub wähest isegi 130 pidalitõbist tuhande elaniku kohta.

Suuresti on teistesse maajagudesse edasikandmiseks mõjunud ka orjakauplemine, sest tihti need neegrid olid just leprarikastest maakohetest. Samuti on hiinlased teda palju lewitanud. Hiinas arwatakse kokku leprahaiged terve miljon. Seal suurem jagu haigeid käiwad kerjates, pahemini haiged mürgitatakse wõi maetakse elawalt. Sumatral on wähest pidanud kaitsma neid elawalt ärapäletamise eest.

Pidalitõwe nakkawus, arenguueg ja hoidmine.

Kõik teated pidalitõwe nakkawusest on wäga wastufäiwad üksteisele. Kõige wastuwõtlifumad on noored alla 20 aasta.

Toome siin juures selgituse 700 taudijuhumise, mille põhjused on wõidud määrata:

	Arw	%
1. Nakkuse põhjus	128	18,28
2. Ühiselu pidalitõbistega		
2. Samas majas, toas, woodis olemine	279	39,84
3. Pidalitõbiste põetamine	139	19,87
4. Pidalitõbised mänguseltsilised	23	3,28
5. Seltsimine pidalitõbistega	113	16,14
6. Abi pidalitõbise sünnitusel	8	1,14
7. Pidalitõbiste riiete tarwitamine	3	0,43
8. Rõugete panem. käsiwarrest teise.	4	0,59
9. Dtskohene istutamine	3	0,43

Taudilewitajatena mainitagu erilisi putukaid (kärp- sed, täid, lutifad, kirbud, sääsed j. t.), kes tihti on

edasikannud leprabatsilli haigest terve inimese külge. Hädaohlikuim on kodufärbes.

Nakkusaja pikkus oleneb palju inimese ütbisest terwise seisukorrast, eluwiiisidest ja ilmastikust, milles ta elab. Neg waheldub aastast 25 aastani. Nii siis on wäga raske täpselt määrata, kus ja millal haige on saanud nakkuse.

Enne kui pidalitõwe päris rawimine ja hoidmine algab, on tarwis kõige pealt teada saada, millist lepralaadi haige põeb ja mis astmel on taud. Pidalitõbe on peamiselt kolmejagust: 1) ihulepra, 2) närwilepra ja 3) segalepra, mis waewab nii ihu kui närwe.

Leprat arstitakse kuigi jatkwalt waewaliste tagajärgedega arsenikuga, jodiumiga, thymoliga, eriterwise wannidega, X-kiirtega, raadiumiga, elektriga, lepraseeriumiga ja choulmoogra, hõbustarpus-, ja muude õli- priisidega.

Pidalitõbi Cestis.

Ka meie kodumaal leidub seda hirmust haigust. Haigete jaoks on asutused Kuudas Märjamaa kihelkonnas ja Udakus Saaremaal. Nagu eelpool tähendatud, püütakse arstimist teha prof. Baldroki wiifi järele, mis teatud tagajärgi on annud, kuid ainult algastmes olewate juure. Nii anti mõnele Kiigivanema poolt inimese õigused tagasi. Tulewik näitab, kui tulutoom on see arstimiswiis.

Waimulikult wõrrelakse piiblis p a t t u pidalitõbe all — ja tõesti wist pole sarnasemat haigust, mis nii iseloomustaks maailma häwitawamat tõwe — pattu. Batu palk on surm — nagu pidalitõbige surmale wiib pikaliselt, kuid enne seda juba fogu elu purustab.

Jaawa ja Sumatra saarel on Päästearmee, jälgi- des Dnistregija eeskujule, püüdnud nende eest hoolt kanda ja asutanud kats asundust, milles kokku umb. 1000 pidalitõbist on kokku koondatud. Cestis on kõige rohkem nende õnnetute päästmiseks töötanud w. Bodin, kes saab kirjanduse ja rohtude jaoks selle töö heats toetust. Nii on neis asutustes mõnedki jumalalapsed, kes ootawad päewa, millal Isand neid oma juure wiib siit kurwast elust sinna maale, „kus enam haigust pole“ — ega ka seda inimkonna õudsemat tõbe — pidalitõbe. Ka nemad wõiwad öelda Paulusega: „Õhki meie wälispidine inimene ära rikutakse, ometi uuendatakse seespidine inimene päew päewalt“ — 2. Kor. 4 : 16.

Õleme saatnud nendele waimulikku kirjandust ja „Noorte Elu“, mille eest nad wäga tänulikud on ja südantliigutawaid kirje kirjutawad. „Dotame igatsusega Noorte Elu, mis meie pimedasse elusse walguist toob ja pisaraid pühib siin üksildases metsa laanes,“ kirjutab keegi õde Udakust.

Mõelge ka neil rõõmurikkail pühadel teie, kes terwed olete, palwes nende kurwale saatusele ja läkitage neile waimulikku kirjandust aadressil: Udaku pidalitõbiste asutus **Lümmandu** Saaremaal, ehk Kuuda pidalitõbiste as. **Märjamaal**.

Mõnda 8. üleilmlise C. E. noorsoo konverentsi üle,

5.—11. aug. 1930. a. Berliinis.

Raua ja igatsufega olime oodanud tulema seda ilusat aega, kus koos tuhandete jumalalastega Issanda jalge ees mõime koos viibida, kuid nüüd on see aeg ammu seljataga.

Meilt Gestift oli sõitnud 4 esindajat, wend B. Koljo abikaasaga, õde Moring ja õde Dunkel. Oli kogunenud esindajaid 36 maast, igast ilmajaost. Wäga kirju oli konverentsi mõõraste pere seekord, — walged, pruunid ja mustad sõbrad sulasid ühes meeles ühte Kristuses.

Näituse suur hoone Charlottenburgis (Berliinis), kus peeti konverents, oli pidulikult ehtes, ilustatud manikutega. Saalt rõdusid kaunistasid lugematu hulk igatvärwi rahwuslipud, kuna podiumil lehwisid wimplid ja bannerid ühingute ehtustelt. Gesseinas terwitas meid suurte tähtedega konverentsi motto: „Issand on siin ja kutsub sind!“

Meelt ja südant ülendawalt kõlasid terwituskoosoleku õhtul wägewad koraalilõhed „Üks kindel linn ja warjupaik. On meie Jumal taewas“, mille järel Saksa C. E.-liidu esimees, õp. G. Schürmann pidulikult konverentsi awas, paludes Jumala õnnistust ja tarkust ülevalt kõige tööle. Sellele järgnes terwituste üleandmine kirikute, wabakirikute ja teiste organisatsioonide poolt. Ka mitmetelt riigipeadelt olid terwitustelegrammid konverentsile saabunud, nagu Saksa presidendilt v. Hindenburgilt, Ameerika Ühisriikide presidendilt Hoover'ilt, kes ise ka C. E.-lane, ja Prantsuse presidendilt, kes on protestant, kuid nähtawat poolehoidu oma terwituse läbi awaldas.

Terwituseõhtul, peale esindajaid, kõnelesid lähidalt Euroopaltidu president dr. J. Kelly ja ilmalitidu president dr. Polling.

Peab ütleva, et terve konverentsi aeg ei olnud ükski kinnituse ja puhke päewad, waid ka tõsine tööaeg, mis seisis üldmotto all: „Issanda hüüd meie aja noortele!“

W a i k s e d h o m m i k u t u n n i d ,

millistele igapäew kogunesime, osutusid iseäranis tähtsaks ja õnnistusrikkaks juba selles mõttes, et kõige selle suurejoonelise konverentsi juures aeg leidis, kus mõis igalhele isiklikuks saada Issanda hüüd: „Issand on siin ja kutsub sind!“ Warasel hommikutunnil mõisime ühtineda hulgaliste Issanda aujärje ees ja paluda armu uuele päewale Tema sees. Iseäranis armas oli wiis, et palujad siin ja seal wabalt üles tõusid ja tõstsid oma häält taewa poole.

Liigutawalt ja haaramalt mõjus see meisje, kellele see oli esmakordne nähe. Rihutagu see ka meid usinamale palwele, hābenemata rahwa hulkade keskel. Argu takistagu meid selles mingi kõbidikud enam!

Rõneteemide st esimesel koosoleku päewal kõlas hüüd noortele: „Mõttele oma Looja peale oma nooremehet päewil“ (Sp. s. 12:1). Rõneleja toonitas, et noorusaeg olgu Issandale pühendatud! Kui nii, siis kaoks ka põhjus hābdaldada kadunud nooruse üle. Sellele wanatestamendi manitsusele järgnes Kristuse hüüd igalhele isiklikult: „Rāi Minu järele“ (Joh. 21:15—21)! Me tohime oma Issandale jälgida kui juhile, ühtlasi kāsutajale, kui sõbrale, Õnnistegijale ja Pāāstjale, kega me aga ühtlasi kui oma Issandat ja Meisrit tunnistama peame. Oma järelekäijale hüüab Jeesus siis: „Teie olete minu tunnistajad“ (Ap. teg. 1:4—9)! Selle õiguse olemet Temaalt pärinud, kuid see on ühtlasi meie kohus ja me oleme wastutamad selles. Tunnistajaks jaame me ainult isikliku läbielamise (1. Joh. 1:1—2) ja P. Waimu wastuwõtmise läbi. Meie olemet Tema tunnistajad, kui meist Tema ilu wälja paistab. Kuid ka tööle, teenistusele kutsub Issand omakseid. Töö pole eesjoones see, mida teeme, waid õige töö on teenimine ja seda mõime, kui olemet enesele jurnud ja elame Kristuses (2. Kor. 4:10—11). Olemet meie wastuwõtlitkud ja walmis sellele kutsele?

Töösofodus. Jārgmistes enelduna tundides jagunesime mitmesugustes töösofadesse, toimides selle järele, keda mingi töösofa humitas, kus siis kõneldi noorsootööde harude üle: Lastegrupp ehk p.p.-kooli toimkond, ja sõbraring (Freundeskreis), walwetoimkond; mis on C. E. noorte ühing; C. E.-grupi töowiiis, maakondade liidu töö ja ülemaaline liit; kristlane (usklik) ja riik, rahwuswaheline sõprusside, armuõpetus ja kaswatus misjonile. Peale lähida ja sissejuhatawata, selgitawata ettekande järgnesid läbirāākimised, mis jagelt wāga elawaks muutusid, andes walgust ühe kui teise rahwa töowiiiside kohta muits maades. Sellele järgnes ühine lõpu kokkumõte kõikides gruppides kāsitatud küsimuste kohta. Kõigist ebalühtlustest töowiiisides hoolimata teenime me ju kõik üht Issandat ja olgugi, et töõtarded ka wahel teised — on meil siiski ühine eesmärk — hingesid Õnnistegijale wõitida ja Tema riiki üles ehitada. Ja selles juft mõime palju üksteiselt õppida. (Jārgneb.)

Uueaasta uudised.

Ilmusid trükist C. E. kirjastusel:
Piibli lugemise teemiraamat 1931
aastas. Hind ā 10 senti.

Hādavajalik igale noorele korrapāraseks piibliuurimiseks. Tānavane on kokku seatud nii, et seda saavad tarvitada kõik ringkonnad.

Joh. Tamverki waimulikud soolo laulud:
1. Öhtu rahu — (L. Koidula) . . . Hind ā 50 s.

2. Sest saan ma küll . . . . . „ ā 50 s.
  3. Igatsus — (T. Renfors) . . . . . „ ā 75 s.
- Ilmumisel:
4. Ma igatsen maale. (M. Saving) „ ā 50 a.
  5. Ükspāinis (Ps. 62.)

Tellida: C. E. liidult Koidu t. 68-b—6 ehk postk. 284 Tallinna. Jāllemüüjale suuremal arwul 20% Saada ka muusika äridest.

Kaukaasia pealinnas.

G. P. U. ei saavutanud mu juures loodetud tagajärgi, sest ifka jälle toetusin seadusele. Siis püüdsid nad teisel teel eesmärgile jõuda.

„Me lajeme teid wabaks, sest te olete süüta, proowisime, et te ei ole fatalid,“ näi beldi mulle järgmisel ülekuulamisel. „Meile meeldib, et kõnelete otseselt tõtt.“

Ja mind hakati kiitma, mulle pakuti kõik nõukogudekõnariku õigused, kui andun nende teenistusse.

„Lubame teile hea palga!“ ütles esimees.

„Ei, teie ettepanekuga ei saa ma nõus olla,“ wastasin.

„Muidugi, te ei võigi, sest olete jutlustaja. Aga tooge meile teateid kõigist jutlustajast, selge meile, keda heideti välja kogudusest, kes mõeti wastu. Kirjutage meile nende elust, nende seisusest, nende warandusest ja mõjust. Selle eest maksame teile hea palga.“

Ka nüüd wastasin:

„Ei, ma pole äraandja, et annaksin omad wennad teie kätte.“

Wimaks toodi rahahunnid, pandi mu ette ja beldi:

„Ka keda ei tohi te teha. Siis reisiige, tehke kätutustööd meie kasuks ja kiitke meie walitjast omis jutlusis. Raha me anname teile toetuseks, reisiiks ja koosolekute pidamiseks. Anname teile piiramata wõimu, kõik seisab te teenistuses, te wõite wabalt pidada jumalateenistusi, kui räägite meie kasuks.“

„Me ei jutlusta ei nõukoguberialt, ei feisrist ega kuningast, me jutlustame Jeesusest Kristusest. Me ei kuuluta inimestele head elu ja rikkust maa peal, waid hingedõndust ja igawest elu.“

Nähes, et pole midagi minuga peale hakata, wiidi mind ruumi, millist ma ei saa kirjeldada. Mind ähwardati surmata halastamatult, kui kõnelen sest paigast. Ja Wenemaal ma ei olegi taht rääkinud, isegi mitte kodusele. Rahesia tunni meesin tolles haisewas pörgus, ja kui lasti mind jälle wälja, olin hullumeelsetele lähedal. Mu mõited lakkasid töötamast, ei saanud üksi treppiki üles. Mind wiidi mu endisse kongi, seal lebasin asemel ja üleelatud õudusjuttunid panid mu keha wärisema. Need olid mu wangipõlwe pimedaimad tunnid. Olin meelt heitmas. Ent Jumal omas armus ei lasknud mul kahelda Ta armastuses. Ta arm kandis mu läbi pimedate tundide, ta rõõmustas mu hinge oma imelise ligioluga, nii et wõitsin pimeduse ja hakkasin uue rõõmuga wanglas tööle. Jumalale olgu kiitus ja tänu!

Tehiti sõrmejäljendib, ja G. P. U.-st sattusin linnawanglasse. Seal pidi mind wiidama kuhugi juuremasse linna. Pidin ootama, kuni kogunes suurem hulk wange. Linnawanglas oli wähe wabani, tohtisin wastu wõtta ka külalisi. Warsti olid õed-wennad kogunud raha, millest jatkus minu ja wahi reisiiks, ja nii wõisin jõita üksi. Mu jaarja oli wäga lahke, lubas mul usklikkude juures weeta õõ, et wõiksin kirjutada koju. Siis reisiime X.-i. Ka siin wõibisin usklikkude juures.

Mu asi oli wäga tõsine, sest kõrgemas instantsis olid waljumad ametnikud. Pidi olema wäga ettevaatlik, iga sõna pandi kaalule. Esimene ülekuulamine möödus hästi. Wanglas oli wali walwe, elasin täiesti lahutatuna wälisilmast. Waid jõök, mille tõid sõbrad, lubati sisse tuua. Toas elas 11 isikut, kõik ülikooliharidusega mehed, arste, õigusteadlasi ja ka endine Harfowi abikuberner. Ütlesin sisse astudes:

„Tere, seltsilised!“ Kõik panid luskad kõrwale, — sest nad sõid just suppi plekk-kaujast — ja watastid mulle. Ülatasin neile käe ja küüsi nende elu järele. Kõik olid wangistatud poliitilisel põhjusil. Kohe andsid nad mulle luskia, istusin nende juure ja kõnelesin sõõgijal naabreiga. Alti tõusis üks wangest ja hüüdis:

„Mis, kas te olete wend, kas olete wend?“

„Ja kes ja siis oled?“ küüsin.

„Olen wanglas, sest olen kristlane. Panin relwa käest. Wägäie taheti ta mulle kätte anda, ent ütlesin: Siis lasen teid kõige esite jurruks, Jumala ees on ükskõik, keda tapan, kas komisarid wõi waenlase. Jeesus ütles: Pane oma mõök tuppe, ja ma panin ta kõrwale. Sellepärast mind wangistati.“

Siin algas ilus aeg, meil olid huwitawad kõnelused mees-tega ja palju wõimalusi tunnistada Jeesusest. Tundus puhkusega elada haritud inimestega, kuna olin ju mitu kord weetnud toore, wanduwa margalsetiga. Meie tuba oli puhkas ja walge, ka olid meil woodid õlekottidega.

Kaks kuld wiibisin ses wanglas, rändasin waid toast tuppa, et ei saaks teha kätutustööd. Ühel õõl kell pool kaksteist kütuti mind kantseleisse.

„Muidugi on juhtunud!“ hüüdis kõik kaaslased, kui awanes üks ja ilmus tsetist, „wõid-olla meid sel õõl surmatakse.“

Suur ärewus walitses toas. Ja kui siis hüüti mind, tahtsid kõik weel mulle käe sirutada. Arwati, et on jäädam lahumine. Ent mina olin täiesti rahulit, weendunud, et ei wiit tee surmale. Kaks walwurit jahtsid mind ilusasse saali, kus tsetistid istusid laua ümber. Esimehe abiks oli preester pikas tuues, pikkade juustega. Ülekuulamine oli hästi ette walmistatud, oli wälja töötatud kawa, mille järele küüti mind. Ütlesin esimehele: „Esimees, ma paluksin teid, et teie ei esitaks mulle küüsi oma kawa järele. Ma ei tee tegemist poliitikaga, küüsige mult usklikel alal, sest olen wangis usulise tegevuse pärast. Seal ei jää ma teile wastust wõlgu.“

Kuigi ähwardati mind, wastasin waid:

„Mul on kahju, armjad kodanikud, et peate minu pärast nii kawa ülewal olema. Ma pole kurjategija, jutlustan kõikjal sama, mis ütlen teilegi: Pöörake Jumala poole!“ Siis ei tarwitse teil õõsiti walwata ja inimesi üle kuulata.“

Nad naeratasid küll pilkawalt, siiski lasid mul rääkida lõpuni.

Wimaks andis esimees oma wolintikule käsu mind üle kuulata usklikel alal. Preester tõi juure wenekelse piibli ja küüsi, kas ma kõik usun, mis sinna kirjutatud.

„Jah, usun kõik, esimehest wiimase kaaneni. Olen läbi elanud palju sest, mis seal seisab.“

„Aga tas on ju wastkohi, ja inimesed ei wõi elada nii, kui õpetab piibel.“

„Do“, ütlesin, „nad elawad just nii kui seal kirjeldatud, elawad patus ja häbis, ja Jumal püüab neid päästa nende wiletsusest. Seal ju kõnelatakse Jumalast ja patust maailmas.“

„Ei“, ütles ta, „piibel räägib ijeendale wastu.“

„Ei räägi piibel endale wastu, waid inimeste elu räägib piibli wastu.“

„Noh, teen teile kohe selgetks asja,“ arwas preester. „Mis te usute, on Jumal maailma loonud seitseme päewaga?“

„Oli too meie ajaarwamises seitse päewa wõi seitse miljonit, on mulle päris ükskõik ega tee mulle peawalu, sest mul on Jumal, kelle ees on tuhat aastat kui üks päew.“

„Te usute nii kui meiegi.“

„Ei, mitte nii kui teie, waid nii kui õpetab piibel.“

„See küüsimus on lahendatud,“ ütles preester, „teie ka ei usu seitset päewa.“

Siis ta küüsi:

„Aga Jumal ei mõistnud ju arwutada. Ta ei teadnud, et tulewad ford kommunistid, kes arwutawad paremini ja parandawad teda. Jumal rääkis: Saagu walguus! Ja walguus sai. Ja siis kirjutatakse: Nelja päewa pärast lõi Jumal päitese, kuu ja tähed. Too seisab ju täielises wastolus. Kuhu jäid siis need neli päewa? Ega walguust wõi luua walgujes.“

Ütlesin: „Too on wäga lihtne. Jumal ije oli walguus, ja Ta andis maailmale seadused päitese, kuu ja tähete abil.“

Raua peatusime tol alal, ja siis ta küüsi:

„Kus oli Jumal enne maailma algust?“

Panin wastuküüsimuse:

„Kas te ei usu Jumalat?“

„Ei.“

„Mii siis ei olegi Loojat?“

„Ei.“

„Sea küll, enne kui wastan teile, kus oli Jumal, küüsi teist: Kus olite teie, kust tuleb inimene? Kuskiit peab ta ometi pärit olema!“

Jälle pikem kõnelus, mille aga katkestas esimees nähes, et kolleeg jääb hätta.

Preester küsis muud:

„Kust sai Kain naine? Kuidas võis Joošua peatada päikse, kuu ja tähed? Kuidas võis Joonas elada kolm päeva walas-kala kõhus?“ ja teisi küsimusi.

„Eht soovite, et vastan kõigile küsimustele forraga?“ küsisin.

„Ja, ja, nii on hea, lähed rutem, vastake forraga.“

Siin muutus tšeka esimees nii närviliseks, et fargas too-

hilt ja karjus kolleegile.

„Sa oled loll ja rumal, kas sa ei näe, et linnul, kes on pugenud läbi kõigi trellide ja jäänud samaks, on ju vastused ammu valmis? Ta ajab su kitzitusse, kus sul ei ole hea.“

Ta kästis vihasel häälel:

„Wälja niijugune! Wistake ta pimedamasse auku!“

Ja mind wiidigi auku, kus ma ei saanud ei lehada, istuda ega seista. Seina ja ukse wahel pigistatuna jäin sinna lähi-

teiseks ajaks, wõib-olla tunniks, muidu oleksin lämbunud. Hommitul astusin jälle terwena endisse tupp.

„Noh,“ ütlesin, „olete üsna araks jäänud. Waidlesin nendega peaaegu fogu aja.“

„Kuidas oli teil julgust, me ootasime wärisedes, mil tul-

laks meile järele.“

Küüsin, kas nad palusid mu eest. Noor wene wend vastas:

„Jah, seda tegime!“

G. P. U. -se ei lastud piiblit, läbiotsimisel wõeti kõik raamatud, paber ja pliiatsid. Ent ukstelt, kes tõid mulle süüa, sain ühel päewal ta piibli. Milline rõõm! Kuid me toas oli ka jalakuulaja, ja me ei teadnud seft. Sageli tehakse nii. Wiatse ühte tupp hult wange üheks nädalaks foku, nende sefta saadetakse salakuulaja — kummunist, kes peab tähele panema kõik, mis räägitakse ja tehakse. Waid sel teel jaadakse sageli teada, mida tahetakse, ka saladused.

Me palweit wõtsid peaaegu kõik toasolijad osa. Ka ühe kommunisti haarasid me rääkimised, ja nii sai ülemusti teada mu piibli olemasoluft. Jälle suur rahutus, jälle ülekuulamine. Wõidagi ei saanud nad muul teada, märkasin, et seisan wiimast forda nende ees. Järgneval nädalail mind pildistati igajuguses seftandis, küll habemega, küll ilma, siis pidin jälle ootama, kuni kaswasid juuksed. Kõik need pildid rändasid arhiivi. Mind talutati ühest toast teise ja siis jälle tagasi wanasse. Ei lastud mind teiste wangidega wälja tööle. Ühel päewal tuli wangla komandant ja küsis, ka mul on raamat, mille omamine keelatud.

„Milline raamat?“ küüsin.

„Milline? Teate wäga hästi. Te nimetate teda piiblit. Andke ta siia!“

„Ei, Jumala sõna ma käest ei anna!“

„Esimene käul,“ kirjendas ta ja liikas mind toorelt.

„Ma ei täida seda käsku, piiblit ma ei anna ära. Wõite seista nii kaua, kui tahate.“

Kirudes wäljus komandant, ja wähe aja pärast ilmusid faks iskesti, kes fordsid sama kälu. Ka nüüd wastasin:

„Ma ütlesin juba, et ma ei anna piiblit, ta on minu. Teie ei ela selle järele, ent mina elan. Ma ei anna teda milgi tingimustel, kästigu kas wõi ilim wõim.“

„Siis wõtame ta wägij,“ ja ühe hüppega oli üks tšekis- teft mu juures, haaras piibli ja fistus ta tahets. Nii rõdwiti mult parim warandus, ent mis ta mulle annud, seda ei suu- detud rõdwida mult.

Walitseda wõi wilja kanda. (Ugus 10. lhf.)

ta wäljaspool teeb, ainult omakasupüüd, et wõiks jälle kedagi alla heita.

Buudel, mis kannawad wilja, pole aega küsida: „Mis ma seft saan?“ Nende kohus on ainult anda ja ifka anda, ja see on ka nende rõõm. Drjawitsa esimene mure on: „Mis kasu ma sellest saan?“ ja: „Mitu astet ma saan kõrgemale, kui ma seda teen?“ Seft meie wanainimene wõib wahel nii waga olla, et ta on juba seega rahul, kui ta enese filmis tõuseb ja enesest wõib hea tunnistuse anda.

Niijugustest ütles apostel, et nad end walesti mõõdawad.

Sama piibli jain fähe aasta pärast kohus tagasi, ta oli jälle foku kleebitud.

Mõne aja pärast hakati me toast wange ühehaawal ära wiima. Kuhu nad jäid, ei tea ma tänini. Wene wend wiidi peawanglasie. Imelik, et teadid kõik wangid, mis sündis igas üksikus fongis. Diawasti oli telefon läbi kõigi fongide seatud, ja kõjel jutustati-päewaundiseid.

Jäin sinna veel mõneks ajaks, kuni kaswas jälle habe, ja siis toodi ühel hommitul käif walmis olla edasirändamiseks. Sain teada, et tahetakse mind saata fuulsasse Solowetski flooftri- risse, kuit tulewad waid wähed eluga. Enne aga pidin veel minema juurde wanglasie.

Uus ülekuulamine.

Esimees kõneles minuga wäga jämedalt, ja kui keelbusin was- tamaft, hüüdis ta:

„Kas te ei tea, et te elu on minu käes?“

„Nii ütles ka furd Pilatus Jeesuiele, ja Ta wastas talle: Sul ei oleks mingit wõimu mu üle, kui ta ei oleks antud sulle ülevalt. Sama ütlen ka teile. Ja kui te ei alistu Wäge- waimale ega anna oma elu Jumalale, käib teie käsi samuti kui Herodeselgi, keda sõid ussid.“

„Enne kui ussid sõowad mind, sõowad nad teid,“ karjus ta ärritatult. Siis palusin endale süüdistustirja lugeda. Sel- les wõeldi:

„1. Martens on wäga hädaohtlik mees, kes awal dab rah- wale fuurt ja halba mõju. 2. Too mees on ofanud kõigilt organisatsioonelt, üegi ametiajutusilt, nõutaba tunnustusi, ja neid furjasti tarwitades“ efsitab ta rahwamassid kommunisti- teelt uutele. 3. Ewangeeliumi-liitumise fuulutajana Wenemaal peab ta wastutusele wõetama ja waljust karistatama.“

Siis algas ülekuulamine, mis wahaeagadega kestis kahesja tundi. Eftitati wanad küsimused, ja wiimaks küsis esimees:

„Kas wael jattate oma propogandat ja jutlustamist?“

„Ei taha jattata waid, ei, olen saanud wanglas palju uut julgust ja rõõmu ja tahan nüüd kahefordse jõuga töötada Jee- suiele, kellele elan, kellele olen walmis fuurema. Kui mind wa- bastate wanglast kahets kolmeks päewaks, siis pean kolm kuni fuus foosolefud pärawas. Palun, tulge fuulama ja weenduge mu jutluste sijuft. Ujun kindlasti, kui fuulate ewangeeliumi faks wõi kolm tundi, te wajute maailmade Jsfanda jalgele ja fuumardate teda. Ewangeelium Kristufe päästuwast wäest kingib rõõmu ja igawese elu lootuse, teeb waeft rikfaks ja furjad heaks. Lubage seda mulle!“

Kõnelesin kartuseta, see wihastas esimeest. Ta karjus:

„Te sõnad mõjuwad kaaja te hullamõistumiseks. Teie hä- bematus ja fanatizm on kui laastaw haigus, millele peame lõpu tegema. Juba hattafimegi teiesarnaseid inimesi kahjutuks tegema, muidu nad efsitawad wael paljuid. No katfuge,“ hüüdis ta pilkawalt, „katfuge wäljas jutlustaba, kas laate nüüd? Ei, te ei saa, ei nüüd ega futagi enam. Me saame teiega walmis ega laje teid enam lewitada ustu, sellist oopiumi rahwale. Teie käed on täis werd, teie pärast pidime rewolutsiooni alustama, et wabaneda teist. Ja nüüd peame teid lõpulitult kahjutuks tegema.“

Kui orjawitsjal oleks filmad wäljas looduses ja ta kaswaks kusagil jõe kaldal ja ta ümber seftakid ke- nad, warjurikfad wiljapuud ja rikkafaagiline wiina- puu, ja ta waataks wette, et wõrrelda end teistega, saaks ta terweks arstitud walitsemishimust. Aga meie wanainimene ei saa terweks, ta on parandamatu haige. Nastafadade kaupa on inimesed püüdnud teda paran- dada, kõik ajajärgud ja kultuurpüüded on seda katfu- nud teha, aga ta on tänapäew ifka jama. Sellepärast ta kuulub fuurmale, et astuks ta afemele uus inimene, kes lahendab küsimuse: „Walitseda wõi wilja kanda?“ järgmiselt: „Täna Kristulega teenida ja homme Kris- tusega walitseda!“

Eshatoloogiline mõte.

D. H. Matson.

Eshatoloogia on kreekakeelne sõna ja tähendab — õpetus viimaseist asjust. Eshatoloogia teeb tegemist: surma ja sellele järgneva seisukorraga — hauataguse eluga, esimese ülestõusmise ja tuhandeaastase rahuriigiga, suure ärataganemise ja antikristusega, üldülestõusmise, maailmalõpu, uue taeva ja maa loomingu ja õigete ning ülekohtuste lõppsaatusega, igavese õndsuse ja igavese hukatusega — põrguga. Need oleksid dogmalised üldpunktid. Eshatoloogiasse kuuluvad ka sündmused, mis ühenduses Kristuse taastulekuga, ja ajamärkide käsitlus, mis näitab lõppsündmusile.

Mull ei ole mõttes siin anda pilti lõppsündmuste järjekorra üle, vaid tahaksin mõned näited ja võrdlused tuua, kuis esineb eshatoloogiline mõte mitmes usundis ja mitmel ajal, milline arusaamine on ühel või teisel rahval või uskkonnal lõppsündmustest. Ka ei taha ma seda küsimust terves ulatuses vaatlusele võtta, vaid ainult üksikuid punkte — ülestõusmist, rahuriiki või rahuaegjärku ja maailmalõppu. Teisi eshatoloogilisi punkte ainult mõõdamises, kuipalju nende puudumine on mõõdapääsematu mainitute selgitamiseks.

Vaevalt on tarvis seda esile tõsta, et kui paljud uskmataud tänapäeval eitavad hinge surematust, hauatagust elu, ülestõusmist ja maailmalõppu, kui oleksid seda vaimulikud, preestrid väljamõelnud, tähendab — koostanud terve eshatoloogia, et selle abil sisendada massidele kartust ja neid vaos hoida, siis jutustab see suurimast aegloo tundmusest. Hauatagune elu ei ole preestrite ega vaimulike väljamõeldis, ei ole inimestest väljamõeldud, sest surematuseusku leiame ka nende rahvaste juurest, kelle puudub preestriseisus, ja see on vanem kui viimane. Surematuseusk on kõigi rahvaste üldomadus. Sümboliseusku on inimestest väljamõeldud, et ilma vastutusest elada võida, ja kus see maad võtnud, on see toonud suure lagunemise.

Vanad Kaldea targad

õpetasid suurt maailma-aastat. Mis on maailma-aasta? See tähendab ühe maailma aegjärg või iga. Enne käesolevat maailma on olnud palju teisi maailmu. Nad on hukkunud. Meie maailm on ainult lüli selles otsatus maailmade ahelas. Üks läheb, teine tuleb; üks lõpetab oma ringkäigu, teine algab, ja nii otsatuseni. Kõik on kordumise seaduse alla heidetud, ja see seadus on vääratamatu. See vaade on nõiduslikult hoidnud terveid rahvaid ja kultuure ning üksikuid mõtlejaid kõigis aegades oma mõju all. Kuidas tulid vanad kaldealased sellele vaatele? Lihtsalt looduse vaatlusest. Täpselt samal ajal kui mõõdunud kuul tuleb noorkuu, täpselt samal ajal kui mõõdunud aastal tuleb suvi, talv jne. Kõik kordub. Nad olid meistrid väljarehkendamises. Nad püüdsid isegi maailma iga välja rehkendada — aluseks võttes aasta päevade arvu, fantastilised arvud. Nõnda õpetasid magikerid. Lihtrahvas muidugi teisiti. Rahvausus pole maailma-aastast suuremat juttugi. Siin leiame teiste rahvaste ühiseid kujutelmide jooni. Ihust lahkudes tuleb hing kõigepealt allilma ehk surnuteriiki. Sinna laskudes peab kõik maha jätma, kõigest loobuma ehteasjust jne. Peab mitmest väravast läbi minema. Surnuteriiki kujutatakse väga pessimistlikes värves. Selle elanikud on varjutaolised olevused. Nende roog on põrm ja tuhk, nende jook seisnud vesi, maotu ja lääge. Gilgameschile allilma lahkumisel öeldakse: „Elu, mida otsid, ei leia sa siit mitte. Kui jumalad löid inimese, määrasid talle surma ja elu pidasid enesele.“ Surm on paratamatu saatust. Suriiale tuletatakse seda ikka jälle meele. Üldse on lahkunute saatust troostitu. Inimesed otsivad allilmas surma — kui seda leida oleks! Sageli pöördakse põrguvahi poole, et jumalad suvatseksid nende viirevale olemasolule lõpp teha. See oleks neile suurim heategu. Lahkunute käekäiku võivad järeltulijad mõnesugusel mõõdul pehmenada — ohvritega ja eestpalvetega. Ka endi voorusiga. Iseäralikud heateod tasutakse teises elus selge ja karastava vee jootmisega. —

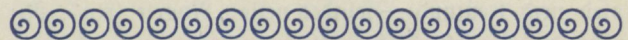
Ühe teise variatsiooni järgi tuleb hing ainelisest elust lahkudes kohe kohtu ette, kus ta teod kaalutakse ja ta saatust otsustatakse. Õndsate asupaik on õnesaarel, Anapastim, teinepool surmavete, kaugel idas. Sinna tulevad vaid üksikud. Suureks õnnetuseks peetakse seda, kui keegi sureb võõrsil või metsas kusagil või mõnel teisel põhjusel ta ihu jääb matmata. Ta hing peab nüüd asupaigata rahutult ringi rändama. — Allilmas õieti sügaval on vaiksesti voolamas eluallik inimeselge ja karastava veega. Kes juhtub selle leidma ja sellest jooma, saab elu, nooreneb uuesti. Eluvett leivad aga õige vähesed. Ülestõusmisest ja rahuriigist oli vanadel kaldealasil õige tume aimdus.

Vaevalt on kusagil niipalju tegeletud hauataguse eluga kui vanas Egiptuses. Oma elamud nimetavad nad ise võõrastemajadeks, seepärast, et elavad neis vaid üürikest aega, ja nende eest ei kannagi suuremat hoolt. Surnute haua nimetavad aga igaves-tekks majadeks, sest et peavad neis viibima piiramatult aega, ja see ongi põhjus, mispärast ehitavad haudadeks massiivsed hiiglapiramiidid, mis peaksid muutumatult püsima kaua-kaudu.

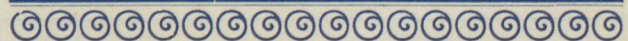
Egiptlased kannavad hoolt rohkem keha kui hinge eest. Millise hoolikusega see sünnib, tohiks ju meile teada olla. Aine ülehinnang. Arvavad, et hing või parem ise, kuidas taotsevad öelda, on kehaga tihedalt seatud ka pärast surma, on selle käekäigust ärarippuv. Ja seks otstarbeks varustavad nad lahkunute asupaiku kõige tarvilisega ja mõnususiga. Aga mis siis, kui lahkunute jäänused hävinevad ja nende asupaigad samuti? Seda kardab egiptlane rohkem kui midagi muud ja midagi koledamat ei oska ta enam enesele ettekujutada. Ülestõusmisest ja maailma hukkamisest puudub tal igasugu ettekujutus. Küll tunni vanas Egiptuses ka jumalikku kohtupidamist. Kohus koosneb 42 jumalast ja kohtuteenrist, ja selle ette ilmudes peab hing kinnitama, et ei ole teinud ühtki 42 pärispatust — nimetades iga pattu ütleb: selles ei ole ma süüdi. Ka peab kõiki 42 kohtunikku tundma nimepidi. Siis tuleb hing kaalule. Kui kaalumisel selgub, et südameraskus on sõnadega kooskõlas, siis valavad jumalannad ta peale eluvett, ja järeldus: kõik ta luud-liikmed noorenduvad.

Aga sellega ei ole veel kõik läbi: ennekui hing saab rahupaika, on tal veel palju võitlemist allilma koletistega, kes kadestavad teda ja veeretavad ette takistusi. Kui need kõik ära võidetud, siis on vaba — võib liikuda, kus tahab. Kui aga hing leitakse kerge olevat, siis peab tagasi pöörama: kas mõnesse loomasse või kodutult taeva ja maa vahel ümber hulkuma, või inimesse pugema. Õnnetu on see, kellesse mõni sarnane hulkuv hing on asunud. Kui keegi on kohtule palju valetanud, siis toimetatakse teda piinapaika, kus kurjad vaimud venitavad ta luud-liikmeid, kisuvad liha luudelt ja hoiavad vahetult ta kuritegusid silme ees. — Enamasti kujutatakse surnuariiki kurbes värves, maana ilma tagasitulekuta, seisukorrana, milles hing igatseb januneb elu järele, ja seda ei ole. Kui trööstitu!

(Järgneb.)

„Noorte Elu“ nr. 1 saavad veel senised aastatellijad. Järgmised numbrid saadame waid neile, kes uuendavad tellimisi. R u t a k e j e e p ä r a f t u u e n d u s t e g a !

(Järg.) Orgude Jumal.

2. Drud on warjatud paigad. „Jeruusalemma ümber on mäed, ja Jehooma oma rahwa ümber nüüd ja igawesti.“ Laul 125, 2. Minult orus mõime seda kogeda. Kord jalutuskäigul sattusin orgu, mis sõna tõsisest mõttes oli mägedest piiratud. Ja nii ringi waadates, tulid mulle need ülalmainitud sõnad meele. Nii selgelt suutsin endale jumalalapse seisukorda ette kujutada. Wahest paneb Jumal meid alla oruse, saadab meile neid aegu, just selleks, et meile tõsisemalt näidata, et ta meid piirab ja warjab ning oma tiibadega katab.

3. Orgudes õpime filmi tõstma abiandmate mägede poole. Mis tundis Taawetit kirjutama: „Ma tõstan oma filmid üles mägede poole, kust mu abi tuleb.“ Drus ilmub meile meie rippuwus Jumalast.

See on oruelaniku eesõigus, oma filmid üles tõsta. Drust waadates näiwad mäed kõrgemana ja auhsemana, ning suuremana on Jumala abi.

Su pilk üles tähendab nii palju. Do, et meie filmid ei wäsiks.

Jumal andis mõitu Jisraelt rahwale. Siiria rahwas pidi tunnistama, et nende arwamine oli wale, sest Jisraelt Jumal oli ka orgude Jumal.

Mida näeb maailm meist? Kas paistab meis mõiduelu, näewad nad, et orus on meie õnnistusajad. Oleme rõõmulapsed või kõnnime mahasurutuna ning unustame filmi üles tõsta abiandwate mägede poole.

Laskem neid meel täna näha, et me Jumal on orgude Jumal.

E. S.

KODUMAA TEATEID

Wendade kursus peeti Tallinnas 11.—14. nov. Referentide hulgas oli tänawu mõningaid uusi: D. Tärt, D. Põld (Leningradist), M. Kreuzkamp, Sassa C. E. Siidu reisisekretär ja telgiwangelist. Huwitaw oli wiimase ettekanne telgimissiooni tööst Sakamaal. Muud si ainetest oleks mainida: I Korintuse kiri, Rõnelemise woad — K. Raups; Eihatoloogilisi mõtteid — D. H. Mattson; Piibli loodusteadus ja rästusi piiblis — W. Rakles; Billy Sunday elulugu — P. Sink; Jeejule mõitmiie wiisid — D. Tärt; Mitmejagused usklik-tüübid — K. L. Marley j. n. e.

Pühapäewafoolide allianss-liit korraldas novembris kursule pühapäewafooli tegelastele ja sellele järgnes konverents ning suurem pidulik koosolek 23. nov. Jisraelt tän. palwelas, kus esinesid p.p.-foolide toolid ja esmalordselt ühend. laste lau-lukoor.

„**Immanueli kirik**“ on Ew. Kristl. Wabatoguduse uue nägusa moodias stiilis palwela nimetus, mille awamine oli 30. nov. Ehitis awar, ruumikas, üle 1000 isteplatzi, tootide ja kõrwal wäiksema saaliga. Peale selle muud kõrwalruumid. Diawõtmas oli awamiel suur rahwahulk. Terwitusi suusõnalisi ning kirjalikke palju kodu-tui ka wälismaalt. Järgmistel päewadel peeti ewangelisatsioonikoosolekuid, kus kuulutas J. Rauhala Soomeist.

Uus aasta toob kaasa endaga taas palju uusi võimalusi midagi kasuliku teha. Kuid neist võimalustest pole midagi kasu, kui meie neid ei täida. Uue aastaga wajame uut waimustust ja hoolt, eraldi kui küsimuses on Jumala suur asi. Palugem seepärast seda Jumalalt uude aastasse astudes.

Üheks võimaluseks Jisandat teenida on lewitada „Noorte Elu“ ja koguda talle aastatellimisi. Kui mitmed woiwad kord igaweses ajas tänada sind, et oled neid teeninud — tellides neile „Noorte Elu“. Nii mitmed on selle lehe läbi aratatud uuele elule ja rasteis eluwõitlusis kinnitust.

Tellimishinnad kaane aadress-õjas.

Meie sõbrad ew. kristlased on selle hoone ehitamises wõinud palju läbi elada Jumala armu ja palwete-kuulimisi.

Soowime omalt poolt rohkeid Jisanda õnnistusi töötamiseks uues ruumis!

Gestujuliseks sammuks wõib pidada Tartu I ja III baptisti koguduse ühinemist üheks koguduseks. Koguduse uueks nimeks waliti „Immanueli“ kogudus.

„**Rändelamuši Ameerikas**“ — K. Raupsi raamat on saanud ajatirjanduses hea arwustuse olaliselt.

Liidjuhataja ühes abikaasaga tegi ringreisi Tartu, Põltamaale, Tapale, Rakwerre ja Masperre. Tartus püüti kallastada võimalikult kõiki ringkondi.

Wend **Kreuzkamp**, Sassa C. E. telgiwangelist külastas Gestit, pidades rea koosolekuid Tallinnas ja ewangelisatsiooninäbala Tartus. Ta soojajüdamlikud selged ettekanded ja ewangelisatsioonid mõjusid hästi ja seeläbi ta jai olla õnnistuleks eraldi Tartus. Enne Gestit külastas ta Poolat, Leebut, Lätit ja siit läts ta Soome, Rootsi ja teistesse Põhja riitidesse. Wend K. lubas tulewitus, kui võimalused awanewad, ka Gestitse tulla oma misionitelgiga.

Baptisti jutlustajate seminar algab nüüd tööd Tallinnas, kuhu Keilast üle toodi. Selleks on omandatud maja Paldiiski maanteel.

Endine konservatooriumi professor annab

klaveritunde,

Soovijail palun jätta oma aadress kodu külastamiseks. V. Kompassi 20—3, Tallinna

Lesedoff.

Kas Teie loete igapäew Piiblit?

Briti ja Väljamaa Piibli Selts Eestis võimaldab kõigile oma mitmekesisest väljavalikust kohase Piibli leida.

Külastage Depood! Rataskaewu 4 Tallinn.

Väljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Vastutav toimetaja: P. Sink. Toimetuse aadress: Tallinna, Koidu t. nr. 68 b—6.

8000

K.-Ü. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Hind 15 senti.